

Uvodnik

Jurij Paljk

Prelomni časi

Reči, da smo v kriznih časih, je najlažje, saj bo vsakdo povedal, da nikdar ni bilo lahko, ne v daljni in ne v bližnji preteklosti. Pa vendar lahko mirno zapišemo, da smo s časnikom v prelomnih časih. To seveda ne velja samo za nas, ampak za vse tiskane medije, ki doživljamo današnje velikanke spremembe na lastni koži. Dovolj je, da greste v prodajalne časopisov, in sami opazite, kako prazne so, dovolj je, da pogledate okrog sebe, in boste sami opazili, kako težko je sploh srečati mladega in mlajšega človeka s časnikom pod pazduho. Doba interneta, ki tako spreminja našo družbo, kot je ni še nihče, je doba velike krize časopisov in vseh tiskanih medijev, tudi Novega glasa. Že res, da spreminja svetovni splet, internet torej, dobesedno vse, od trgovin, ki zapirajo vse po vrsti ali pa postajajo popolnoma drugačne od tistih, ki smo jih bili vajeni, pa vse do našega razmišljanja, še posebej razmišljanja in obnašanja mlajših, mladih. Če smo že zapisali, da na svetovnem spletu ni nič zastoj, pa čeprav se tako zdi, bomo to še enkrat ponovili danes. Varljivi občutek, da na svetovnem spletu dobiš vse informacije, nam narekuje, da povemo na glas še enkrat: na svetovnem spletu ni čisto nič zastoj, niti novice ne in ne vremenske napovedi, ne glasba in ne knjige, ne eseji in niti družbena omrežja, ki nas tako globoko spreminjajo, niso zastoj. Novico mora nekdo napisati, vremensko napoved sicer zvečine že pišejo roboti, kot tudi ekonomske napovedi, a za temi sodobnimi digitalnimi orodji stojijo lastniki. Niti enega časopisa še ni pri nas, ki bi lahko preživel samo od prodaje na svetovnem spletu, tudi od reklam na spletu se za zdaj še ne da živeti; razlogov je več, največji je ta, da ni še urejene zakonodaje, ki bi pravično in pravilno obdavčila spletne velikane, kot so Google, Facebook, Amazon in drugi, ki žanjejo na spletu velikanke dobičke, ne da bi plačali pravične davke, avtorji zapisov, intervjujev, reportaž, novic, pa od preprodaje svojega dela ne dobijo ničesar, če pa že kaj dobijo, dobijo drobtinice. V teh prelomnih časih smo časniki na velikanem razpotju, po eni strani moramo biti ne svetovnem spletu prisotni, po drugi strani pa vztrajamo v tiskanih oblikah, saj ne moremo pustiti večine naročnikov spleta, ki ga večina od naših naročnikov ne uporablja.

/ str. 2

Množičen praznik jadriranja

Foto damj@n

Po spojitvi naših bank Zadružna kraška banka: prvič v novi zasedbi

V ponedeljek, 2. oktobra 2017, so prvič zasedali novi upravni in nadzorni organi Zadružne kraške banke, v katerih sedijo tudi zastopniki pripojene Zadružne banke Doberdob in Sovodnje. Na dnevnem redu so bile pomembne odločitve, v prvi vrsti imenovanje novega predsedstva in odobritev nove organizacijske strukture vključno z novo direkcijo. Kot posledica odločitev, sprejetih na občnih zborih v začetku septembra, je spojitve med Zadružno kraško banko in Zadružno banko Doberdob in Sovodnje pravnomočna s 1. oktobrom. Iz tega sledi, da se nova poslovna mreža razteza od Štandreža do Milj in obsega 14 poslovalnic in 2 bančna avtomata. Nova

struktura, ki zdaj razpolaga s 119 uslužbenci, je zahtevala cel kup prilagoditev, začenši z organizacijskim prestrukturiranjem, zato da bo novemu subjektu omogočena racionalna

organizacijska in upravna podlaga. Na prvem zasedanju novega vrha, ki je bilo v ponedeljek, 2. oktobra 2017, je upravni odbor Zadružne kraške banke imenoval novo predsedstvo. Na položaj predsednika je bil imenovan Adriano Kovačič, na položaj podpredsednika pa Robert Devetta. V upravnem odboru so še Gabriel Ferfoglia, Andrej Gruden, Fabio Pahor, Marko Pertot, Barbara Rudolf, Ugo Tomsic in Erik Zobec. Sledila je odobritev nove organizacijske strukture. Na čelu ji stojita generalni direktor Sergio Carli in poddirektor Ivo Cotič. Sestavo in položaje nadzornikov so člani banke že izglasovali na nedavnem občnem zboru.

/ str. 11

Tržaški zaliv Rekordna Barcolana

Za nami je 49. Barcolana, največji dogodek v letu za mesto Trst. Letos je bila še posebej odmevna, rekordna po udeležbi in spremljevalnih dogodkih, privlačna in zanimiva na morju in na kopnem. Tekmovalni del je bil, vsaj kar se tiče nedeljskega Jesenskega pokala, dokaj predvidljiv. Ne govorimo o vetru, ki je proti pričakovanju zapihal kar pogumno, jugo je na trenutke česal Tržaški zaliv z jakostjo do 20 vozlov. Regata pa je bila enosmerna, že od vsega začetka je 27-metrski Spirit of Portopiccolo, nova jadrnica bratov Furia (krmarja) in Gabrieleja (taktika) Benussija, pustil konkurenco daleč za sabo in dejansko tekel mrtvi tek.

/ str. 15

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

PARRUCCHE
Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

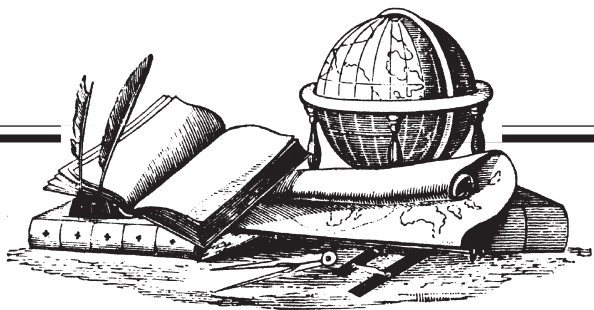
Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

**PONUDBA V MESECU
OKTOBRU!!!**

Color Ton • Inoa • Inoa Supreme
Dikson Color • Dikson Ammonia Free

**ŽE PRI NAKUPU
DVEH PROFESIONALNIH BARV
SREDSTVO ZA OKSIDACIJO
LAS ZASTONJ!***

(*ponudba velja za ves oktober)

Razmišljanje ob dogodkih v Španiji

Katalunya

Zanimivo je opazovati prve reakcije evropskih politikov na dogajanje v Španiji ob katalonskem referendumu za samostojno državo. Čeprav so se opredelili proti nasilju, Bruselj podpira Rajoyjevo vlado in poudarja, da referendum ni bil zakonit. Katalonija torej nima mednarodne podpore. Stopanje evropskih politikov in institucij na stran Španije in za-

ranih, ne razglasijo vsaj za nacionalističnega, imperialističnega in nedemokratskega? Zakaj Španiji ne zagrozijo z izključitvijo iz EU? Zakaj vsaj ne pritisnejo na Španijo, da spremeni svojo krivično zakonodajo? Ne, španska zakonodaja jim služi za podporo španskim oblastem! Je naloga Španije in EU, če Katalonci res želijo samostojnost, da jim to prepreči ali da jim to omo-

dolgoročno pomeni podpirati "na novo porajajoče se" človekove pravice posameznikov in manjših skupin ob istočasnem zatiranju večine, istočasno pa oporekati pravice celotnim narodom?

Voditelji EU na prvo mesto postavljajo državo, in to državo, ki narod, namesto da bi ga ščitila, zatira. Nespoštovanje in zatiranje klasične družine in narodov se ne kaže le v primeru Katalonije, ampak je stalnica današnje "moderne" politike. To je v svojem bistvu zatiranje realnosti in resnice, je zatiranje narave. Taka država ni normalna in naravna, temveč je izumetničena ter obsojena na

konitosti kaže na njihovo dvoiličnost. Če bi tako nasilno, kot je odreagirala Španija, ravnali zagovorniki klasične družine in bi se z nasiljem postavili v bran zakonodaje, ki ščiti klasično družino, bi jih isti politiki razglasili za homofobe in zaostale. Zakaj zdaj ti demokratični politiki španskega političnega vrha, če se zavzemajo za pravice manjšin in zati-

goči? Je država v službi človeka ali je človek v službi države? Je država nad narodom ali v službi naroda? Ko se narod zavzema za samostojno državo, kdo je država, da mu lahko to prepreči? Vsekakor je skupnost ljudi, ki pripadajo določeni kulturi, vrednotam in jeziku, pomembnejša od države in temelj pristne države. Je evropska politična elita premislila, kaj

propad. Temeljni problem prizadevanja za samostojno državo Katalonijo ni zakonitost referenduma, temveč ideologija, ki stoji za špansko in evropsko zakonodajo. To, kar je zares potrebno, niso dolgovezen dialog, razpravljanje in pogajanje o neodvisnosti Katalonije, temveč razprava o "filozofiji države" in "filozofiji EU".

Bogdan Vidmar

Programski kongres "Protagonisti v prostoru" stranke Slovenska skupnost

Vstop v živo predvolilno obdobje

Stranka Slovenska skupnost je pred bližajočimi se volilnimi preizkušnjami sklicala Programski kongres z geslom *Protagonisti v prostoru*, ki je zamišljen v obliki daljšega obdobja aktivne soudeležbe sekcij, izvoljenih predstavnikov, članov in somišljenikov. "Programski kongres smo izoblikovali kot niz debatnih večerov, ki jih bomo v oktobru in novembru pripravili v sodelovanju s krožkoma Virgil Šček in Anton Gregorčič ter z društvom Blanchini. Večeri bodo tematsko osredotočeni na aktualne družbenopolitične tematike in z njimi bomo skušali spodbuditi širšo razpravo v naši skupnosti in izven nje", izpostavlja deželni tajnik SSK Igor Gabrovec. Prvi večer je bil že v četrtek, 5. oktobra, v Gorici, kjer so v sodelovanju s krožkom Anton Gregorčič spregovorili o delu. Večer je potekal v nizu goriških Srečanj pod lipami in je bil

vključen v program Socialnega tedna 2017. V petek, 13. oktobra, bo v Trstu v sodelovanju s krožkom Virgil Šček debatni večer, na katerem bo gost generalni konzul Republike Slovenije v Trstu, Vojko Volk. Z njim se bo o najbolj aktualnih skupnih tematikah obmejnega prostora pogovarjal Peter Močnik. V

petek, 20. oktobra, bo SSK v Čedadu skupaj z društvom Don Eugenio Blanchini pripravila okroglo mizo o temi avtonomizma in manjšinske zastopnosti v javni upravi. Zadnji oktobrski večer bo spet v

Trstu in bo namenjen vprašanjem šolstva, kulture in izobraževanja. V prvi polovici novembra pa se bosta izmenično v Trstu in Gorici zvrstila še večera, osredotočena na tematike gospodarstva, okolja in našega območja. Poseben trenutek aktivnega soočenja bo namenjen tudi mladinskim društvom in skupinam z namenom, da bodo tudi najmlajše generacije povedale svoje o našem dogajanju. "Povzetke in izhodišča tematskih večerov bomo poglobili na celodnevno posvetu v soboto, 18. novembra, politično programske sklepe pa uradno predstavili na tradicionalnem novoletnem sprejemu SSK, ki bo v petek, 26. januarja 2018, na Tržaškem, pojasnjuje deželni tajnik SSK Gabrovec. Že v prihodnjih tednih se bo vodstvo stranke ločeno sestalo s političnimi strankami in gibanji na deželni ravni z namenom, da preveri razpoložljivost za sodelovanje in programsko uskladjenost.

Odbor za mir Mednarodnega PEN obsodil nasilje nad Katalonci

"Takšno dejanje je nezaslišano v katerikoli družbi!"

Pisatelji, zbrani v Odboru za mir Mednarodnega pisateljskega združenja PEN, so izrazili globoko zaskrbljenost ob dogodkih, "ki so omadeževali izkaze demokratične volje ljudi" na nedeljskem referendumu o neodvisnosti španske regije Katalonije. Obsodili so nasilje sil španske države proti katalonskemu ljudstvu, ki bi moralo biti v sramoto tudi EU.

"Prepričani smo, da se mora vprašanje, ali referendum predstavlja legitimno osnovo ustavne spremembe, razrešiti s pogajanjem izvoljenih predstavnikov oblasti obeh vpletenih strani in da spori med vlada ne morejo služiti kot izgovor za pošiljanje paravojaških sil nad miroljubne državljane, ki skušajo izraziti svoje mnenje v volilnem procesu. Prav tako menimo, da sodni nalog ne more biti povod za uporabo nasilja z namenom preprečevanja svobodnega izražanja drugače mislečih državljanov", so zapisali v izjavi.

Obsodili so "nasilje, h kateremu so se zateleke sile španske države proti katalonskemu ljudstvu". "Prizori njihovih oboroženih, maskiranih in anonimnih pripadnikov, ki so napadali nenasilne državljane vseh starosti, bi morali biti v sramoto španski vladi, sodiščem in Svetu Evropske unije", so poudarili.

"Takšno dejanje je nezaslišano v katerikoli družbi, še prav posebej pa v državi, ki se postavlja z demokratičnimi pridobitvami po tematskem obdobju državljanske vojne in diktature. Pisatelji odbora za mir smo posebej zavzeti za to, da se rane preteklih desetletij ne bi ponovno odprle", so zapisali.

Člani odbora za mir zahtevajo, da morajo vse veje oblasti spoštovati pravico do svobodnega izražanja mnenj, pa naj gre za svobodne volitve, govor ali pisanje.

Države članice Evropske unije pa pozivajo, da opomnijo Španijo na ravnanje, ki ji ga narekuje lista o temeljnih pra-

vicah in Evropska konvencija o človekovih pravicah, je sporočil predsednik odbora Marjan Strojan.

Pred referendumom o neodvisnosti je sicer Slovenski center PEN v Katalonijo poslal pismo podpore, v katerem je katalonskemu narodu izrekel legitimno, demokratično pravico, da se na referendumu izrazi o svoji prihodnosti.

Podporo katalonskim pisateljem pa je v pismu izrazilo tudi Društvo slovenskih pisateljev. V pismu so izrazili podporo njihovim težnjam po svobodi in samostojnosti ter se z njimi strinjali, da bo "kultura meso in kri nove Republike Katalonije".

Na referendumu, ki se ga je udeležilo 42,3 odstotka volilnih upravičencev, je podporo neodvisnosti Katalonije izrazilo 90 odstotkov udeležencev. V nasilnem poskusu policije, da bi ljudem preprečila glasovanje, pa je bilo po podatkih katalonskih oblasti ranjenih 893 ljudi.

S 1. strani

Prelomni časi

Kako bo z udejanjanjem novega zakona za medije v Italiji, ki predvideva tako tiskano obliko kot spletno, še ne vemo, upamo lahko le, da bomo zmogli nagovarjati naše ljudi tudi v prihodnje. Povejmo še, da smo tednik velike žrtve slabega delovanja italijanske pošte. Zato se tu opravičujemo vsem, ki zaradi slabega delovanja pošte prejmete naš časnik pozno, prosimo vas za potrpljenje, trudimo in prizadevamo si, da se zadeve uredijo. Ko brez nepotrebnega spreneve-

danja govorimo o tem, da se mladi ne naračajo več na časopise, pa istočasno povemo, da se zavedamo svojega poslanstva in se ga morajo zato tudi odgovorni. Brez slovenskega časopisa bi bila naša narodna skupnost v Italiji, ki jo ta digitalna revolucija skupaj z globalizacijo že postavlja pred velike dileme in rahla do onemoglosti, še bolj prepuščena sama sebi, še bolj ranljiva in še bolj zrahljana, prepuščena sama sebi. Slovenski časniki v Italiji in med njimi tudi naš Novi glas opravljamo veliko

delo, še vedno nagovarjamo, še vedno poročamo in še vedno tudi poglobljamo slovenski jezik, še vedno smo stebri naše narodne skupnosti.

Vsem zasmehovalcem našega dela in nejevernežem samo še jasen podatek, da narodne manjšine hitro izginejo v kotlu globalizacije, ko nimajo več svojih časopisov.

Prav zato vam kličemo: ostanite nam zvesti! Sami se namreč trudimo po najboljših močeh, da bi prebrdili to prelomno obdobje, bili tudi v prihodnje vaš in naš glas, predvsem pa nosilni steber demokracije, slovenstva in krščanstva v naši narodni skupnosti v Italiji in svetu.

Povejmo na glas

Katalonija - vzgib svobode

Nekaj enkratnega je, ko se v posamezniku ali v narodu zgodi vzgib svobode. Svobode, ki pomeni željo po uresničitvi, željo po samostojnosti, po zares enakih pravicah z vsemi. Tedaj zažari v srcih svetlo obzorje, ki še ni bilo doseženo, a ga je nujno doseči. Tako rekoč na dosegu roke je to obzorje, vendar so vsenaokrog ovire. Kljub temu pa je želja neustavljiva, ne ozira se na nevarnosti, čeprav se zaveda, da ta pot nikakor ne bo lahka, toda občutek, da je treba preseči trenutno utesnjenost ali odpraviti trenutno podrejenost, je močnejši od vsega. In vse to je danes Katalonija, vzgib naroda, ki zahteva svojo temeljno pravico in jo zahteva na način, ki dokazuje čistost njenega dejanja - do dokončnih pravic brez nasilja, z mirnimi sredstvi, neuperjeno proti nikomur, nenapadalno in z vzneseno iskrenostjo. Če dobro pomislimo, je vsa zgodovina človeka pomikanje proti večji osvobojenosti in nagib v njeno smer. Samostojni postajajo narodi, ki dobijo na zemljevidu sveta svoje ime, samostojni in srečno uresničeni postajajo posamezniki, ki so si priborili več notranje in zunanje harmonije, se pravi večjo celovitost v sebi in srečnejši stik z vsemi drugimi. Vendar je zgodovina tudi krvava in kruta, pogostoma tako kruta, da so mnogi prepričani, kako v resnici ostaja vse po starem, kako je človek v svojem jedru vedno isti in enak in kako se po svetlih obdobjih dviganja ponovno in ponovno spušča navzdol, v temo, v nasilje. Kljub temu pa je mogoče v nastajanje

vse večje svobode verjeti, ker sta pač stremjenje človeka po njej, želja po njeni blagodejnosti in smislu, več kot otipljivo dejstvo, ki ga ne more nobena stvar izničiti. Izničiti ga ne more in ne bo moglo niti sedanje nepriznavačeno nasilje, ki so ga sprožile osrednje španske oblasti, nasilje, ki zagotovo ne sodi v današnjo Evropo, Evropo miru in mirne poti v prihodnost. Nasilje, ki je proti svoji volji v največji možni meri dokazalo, da je želja Katalonije po samostojnosti upravičena, ker je bila kot narod očitno postavljena na raven manjvrednega območja, kjer naj bi tudi za vedno ostala. In nasilje vedno sproži tisti, ki se čuti večvrednega od drugih - še vedno obstajajo t. i. večvredni - in ima seveda od svojega vodečega položaja korist. Nasilje je absolutno nasprotje svobode, nasilje je cinično neupoštevanje drugega in drugih, nasilje je skrajna udeležba, ki si ne pomišlja teptati osnovnih pravil sporazumevanja in dostojnega sožitja. Nasilje je nasprotje svobode, ker priznava svobodo le zase, za svobodo drugih pa mu ni mar, svobode drugih zanj ni. In Evropa mora zato kar najhitreje pomiritveno poseči, ne sme več odlašati z jasno obsodbo trde roke in vztrajati pri mlačnosti, kar se tiče želje katalonskega naroda. Potem je še čas, da se v Španiji vzpostavi enakovreden dialog in da ne zaživijo demoni ne tako davne preteklosti, ko je bila edina govorica uporaba sile, ki je obvladovala državo dolga desetletja.

Janez Povše

POGOVOR Aleš Lavrenčič

Violinist. In ne samo to!

Aleš Lavrenčič, doma iz Doberdoba, ima glasbo v krvi. Na začetku julija letos, kmalu po opravljenem zrelostnem izpitu na znanstvenem liceju v Gorici, je kronal študij violine z diplomom na videmskem konservatoriju Tomadini. Pot bo še nadaljeval. Ker je poliedričen glasbenik, pa mu tudi to še ni dovolj...

Do diplome si prišel zelo zgodaj, kajne?

Glede na današnje razmere ja; glede na stare programe pa so to "ta prava leta", končal bi lahko tudi prej. Ker ima diploma na konservatoriju z novim študijskim programom vrednost univerzitetne diplome, je brez zrelostnega izpita ni mogoče doseči. V Italiji ne dopuščajo vsi konservatoriji možnosti, da študiraš pri njih še v času višje šole; v Trstu in Vidmu je to mogoče. Zaključni izpit, ki sem ga opravil na videmskem konservatoriju, je pravzaprav nekaj bolj formalnega. Moral sem igrati in tudi zagovarjati diplomsko nalogo, kot na univerzi. Za sabo imam kar pestro in naporno obdobje: hkrati sem študiral za maturo in diplomu.

V zadnjih letih si torej redno obiskoval tudi lekcije na konservatoriju?

Da, v Vidmu sem se vpisal v drugem razredu višje šole. Trienij sem v bistvu dopolnil v štirih letih. Nalašč sem tako naredil, da bi imel v petem letniku višje šole manj predmetov na konservatoriju, da bi se lahko bolj posvetil šoli in bi lažje vzporedno izpeljal oboje.

Večino izpiztov sem v Vidmu opravil v prvih treh letih. Zjutraj sem hodil v šolo, popoldan trikrat oz. štirikrat tedensko na konservatorij. Najbolj naporno je bilo v četrtem razredu, ko sem imel v Vidmu največ predmetov, enkrat na teden še popoldanski pouk na šoli, tako da sem bil pet dni na teden zdoma od jutra do večera.

Komaj sem se vpisal na konservatorij, so mi nekateri profesorji očitali, da bi se moral odločiti za eno ali drugo, saj da je znanstveni licej zahteven itd. Toda brez šole bi ne mogel doseči diplome! Z druge strani mislim, da je potrebno tudi neko splošno znanje. Od mene so profesorji na liceju hoteli, da bi se bolj potrudil in posvečal šoli, češ da zmorem več. Nekateri očitno ne tolerirajo, da ima dijak kaj drugega, ki je zanj morda pomembnejše od šole. Ni res, da nisem imel zanimanj, saj ima vsak predmet svoje zanimive plati; je pa res, da ni bilo vedno lahko usklajevati eno z drugim. Zato sem se pač zadovoljil z zadovoljivimi ocenami. Nekateri pro-

Vidmu.

Priti do diplome iz violine pri 19 letih je še sprejemljivo, priti do nje pri 22 bi bilo razmeroma pozno, saj to ni nemška, temveč italijanska diploma... Pri nas se žal ne dosega rezultati, ki jih dosegajo na drugih akademijah po Evropi.

Z violino imaš opraviti, kar mi je znano, 15 let...

Točno se ne spomnim, a zdi se mi, da sem prvič poskusil vzeti violino v roke pri štirih letih ali malo prej s prof. Klaro Bensa v Gorici. Prvi "stik" ni bil prav lep, menda sem se celo zjokal. Sredi drugega letnika vrtca sem začel redno igrati s prof. Petrom Gussom: z njim sem se dobro ujel, bil je odličen učitelj. Od drugega do petega razreda osnovne šole sem nadaljeval pri prof. Francišku Tavčarju. Nato je bil moj profesor Jurij Križnič: z njim sem - še po starem - prišel do petega letnika, nato pa sem - po novem - dosegel še stopnjo "C" predakademskega študija. Na konservatoriju sem zamenjal tri profesorje: prvo leto sem bil s prof. Stefanom Furinijem, dve leti s prof. Diano Musteo in lani s prof. Luciom Deganijem, s katerim sem tudi diplomiral.

S kakšno oceno?

Končal sem z oceno 110 s pohvalo in "posebno omembo".

Kaj pa zdaj?

Opravil sem prvo stopnjo, trienij. Zdaj me čakata še dve leti specializacije. Za to sem se vpisal na konservatorij Tartini v Trstu, kjer bom nadaljeval študij s prof. Musteo. Sprejeli so me in novembra bom začel novo akademsko leto. V bieniju bom imel na programu manj predmetov in se bom lahko bolj posvetil violini. Če mi bo po dveh letih uspelo, že razmišljam, da bi se nato vpisal na kakšno akademijo v tujini, morda v Avstriji ali Nemčiji, kjer je več uglednih akademij. A za odločitev imam še čas. Medtem nameravam izkoristiti še kakšen tečaj, da bolje spoznam še druge profesorje. Drugače si bom vzel več časa zase in za svoj študij, za to, česar nisem imel veliko v zadnjih letih.

Doslej si se že izpopolnjeval pri uglednih violinistih. Med drugimi je Vasilij Melnikov, nekdanji gojenec Olge Parkomenko, nekdanje gojenke slovitega Davida Ojstraha...

Melnikov je pripadnik t. i. ruske šole, je odličen violinist in docent, poučuje na Akademiji v Ljubljani. Z njim sem študiral eno celo leto,

se udeležil masterclassa s prof. Helfriedom Fisterjem, uglednim violinistom, ki je študiral z Igorjem Ozi-

foto dd

mom, poučuje v Celovcu, kamor hodi študirat veliko ljudi. Preko Glasbene matice, ki prireja festival Kras, sem pred dvema letoma v Devinu opravil masterclass s slovitem srbskim violinistom Stefanom Milenkovićem; z njim sem imel individualne in kolektivne lekcije, govoril je o rabi desne roke, bilo je res zanimivo. Je odličen solist in tudi odličen pedagog, bil je tudi asistent Itzhaka Perlmana, zdaj ima menda svojo katedro, mislim, da poučuje neke v ZDA.

Nekaj masterclassov iz komorne glasbe sem opravil s Praškim kvartetom in Marcom Rizzijem, profesorjem v Mannheimu. Z njim smo lani sodelovali na kampusu Državnega orkestra konservatorijev v Ceseni; imeli smo skupinske in še dodatne individualne lekcije. Podobno masterclass sem imel še z Marcom Fiorinijem, ki je bil deset let koncertni mojster v orkestru Sv. Cecilije v Rimu, zdaj pa poučuje v Fiesolah.

Na raznih natečajih si segel po najvišjih odličjih. Katere ti je dalo največ zadoščenja?

Najbolj zadovoljen sem bil na prvem državnem tekmovanju v Palmanovi leta 2013. Tam sem igral Wieniawskijev koncert št. 2 in dosegel 100 točk s posebno pohvalo. To je bilo v letu, ko sem imel avdicijo za sprejem na trienij. Takega rezultata potem nisem več dosegel, vedno sem prejemal tistih 96-97 točk.

V Palmanovi ja nastopilo kar 750 violinistov iz vse Italije...

Udeležencev je bilo res veliko, ne

že prej sem igral v orkestru ArsAte-lier. Od leta, ko sem vstopil na videmski konservatorij, sem seveda

začel igrati v orkestru konservatorija; poleg tega sem se vključil v mladinski orkester Academia Symphonica, ki ga vodi prof. Pierangelo Pellicchi, v prejšnjih letih profesor harmonije. S tem sem nastopal do lanskega leta, nato sem se moral odločiti za druge orkestre, saj se včasih zgodi, da se nastopi križajo. Izbral sem nov orkester mladih glasbenikov, Filarmonici Friulani, ki ga vodi Alessio Venier, mlad skladatelj in violinist, rojen leta 1992. Da doseže čim višjo raven, izbira čim boljše elemente. Vsi smo mladi, imamo se lepo! Tudi pri tem orkestru, kot že pri Academii Symphonici, sem bil koncertni mojster. Igramo razne, tudi zahtevne, simfonije: pravkar smo igrali Dvoržakovo Deveto simfonijo, lani peto in sedmo Beethovno; z orkestrom

Pika na i, 23. 9. 2017

Academia Symphonica pa tretjo Sain-Saënsovo, ki je tudi zelo zahtevna.

Prejšnji teden (5. oktobra; op. p.) sem prvič nastopil z orkestrom Arigoni iz kraja San Vito Al Tagliamento, ki ga vodi prof. Domenico Mason. Tudi tam je veliko mladih, visok nivo! V Furlaniji imamo torej kar nekaj dobrih skupin.

Kaj pa Orkester konservatorijev? V njem sem bil eno leto. Bila je odlična izkušnja! Igrali smo Šostakovičovo Peto simfonijo in Drugo Brahmsovo, program je bil zelo pester, glasbeniki zelo dobri. Gojenci vseh italijanskih konservatorijev se pač prijavijo, opravijo avdicijo, na podlagi katere naredijo lestvico in izberejo najboljše. Če se ne motim, sem se uvrstil med prvih pet.

Kje ste vadili? Večinoma smo vadili v Ceseni, imeli smo dvotedenski kampus in dva koncerta. Zraven so bile še druge produkcije, ki si se jih lahko udeležil ali pa ne. S tem orkestrom smo imeli 2. junija, ob prazniku republike, koncert na italijanski ambasadi na Dunaju. V bolj komorni zasedbi smo igrali Mozarta in nekaj drugih skladb.

Da bi tam ostal še naprej, bi moral v Rimu ponoviti avdicijo, tega pa nisem naredil, ker je bila prav v času

zrelostnega izpita in tik pred diplomom na konservatoriju.

Doslej si imel več mentorjev, ki izhajajo iz ruske violinske šole...

Imel sem srečo, da je večina profesorjev sledila t. i. ruskemu sistemu. Poznam violiniste, ki študirajo po t. i. italijanski oz. beneški šoli in se zato morda bolje znajdejo v baročnih ali klasicističnih delih kot pa v kasnejših, kjer so po mojem manj "učinkoviti". Sicer pa je možno najti precej tudi pomembnih razlik med različnimi predstavniki ruske šole; npr. med Melnikovom, ki je Rus, in prof. Musteo, ki je po rodu iz Moldavije. Naravno je, da se potem osebno opredelim za eno ali drugo varianto, kot mi bolj prija.

Kateri je bil doslej najlepši oder, na katerega si stopil?

Lani smo z državnim orkestrom igrali v rimski baziliki sv. Pavla zunaj obzidja: cerkev je ogromna, zvoki se krepko odbijajo. Tam smo igrali Šostakovičovo Peto simfonijo, ki nam je bila velik izziv. Tudi teater v Ceseni je zanimiv. Zelo prijeten je Ridotto v gledališču Verdi v Trstu: tam sem kot solist igral Mozartov koncert.

Igraš raje kot solist, v komornih zasedbah ali v orkestru?

Gre za tri različne stvari. V komorni glasbi imam malo izkušenj. Gotovo je manj možnosti igrati solistično kot pa v orkestru, kjer igram še največkrat. Igral bi tudi kot solist, a v tem trenutku je očitno prav, da igram več v orkestru.

Katero violino imaš?

Imam neko francosko anonimno violino iz konca 19. stoletja. Trenutno pa igram na zelo dober instrument, ki ga imam na posodo: gre za violino Sergia Peressona iz leta 1981, ki mi jo je marca 2016odelila Občina Videm kot nagrado za najboljšega violinista mestnega konservatorija. V naslednjih mesecih nameravam iti kaj pogledat v

skih popevk in dalmatinskih do kakšne bolj rockovske. Vsi štirje pojemo, Tomaž igra harmoniko in tudi bobne. Zares se zabavamo!

Vadite redno?

Ne, priložnostno. Sestavili in naštu-dirali smo svoj repertoar, pesmi po potrebi dodajamo. Pred koncertom dvakrat ali trikrat ponovimo, pa je!

Odkod ime "Pika na i"?

Ne vem. Imeli smo tudi druga imena. V enem samem dnevu smo jih tudi večkrat zamenjali. S tem se ne ukvarjam. V tem trenutku je ime to, pa če nam paše ali ne...

Take skupine potrebujejo tudi tonskega mojstra...

S tem se ukvarja Jurij. Ko igra, potrebujemo koga drugega. Jurij je pa tonski mojster Mladih gazd.

Kaj bi povedal o tej skupini?

Nastala je za pustovanje 2015 v Doberdobi. Vsi smo Kraševci, center je nekje v Nabrežini: Simon Cotič, ki poje, je z Vrha Sv. Mihaela, klaviaturist Tomaž Grassi, bobnar Liam Visentin in basist Boris Radovič so iz Narežine, harmonikar Simon Cettolo iz Mavhinj, jaz igram na električno kitaro, Gabriel Legisa trobento. Igramo slovensko pop glasbo, dalmatinsko, balkansko, ki je naša "močna točka", in seveda rock. Ta skupina je primernejša za zabave in praznike, manj za šagre. Še posebno "smo všeč" za pust. Ker smo vsi polni obveznosti, nimamo rednih vaj, ampak vadimo pred koncerti. To delamo za veselje.

Igraš torej t. i. resno in t. i. zabavno glasbo...

Lahko glasbo imam za razvedrilo, je ne študiram. Rad jo poslušam, imam jo tudi v telefončku. Večkrat se mi zgodi, da me ljudje prepoznajo bolj zaradi lahke glasbe, saj me nekateri pogosteje videvajo na šagrah ali pustovanjih. Ko izvejo, da igram tudi violino, me sprašujejo, ali nisem kitarist... To bi bilo nepošteno do pravih kitaristov, saj sem se kitare naučil "po skavtsko".

Mlade gazde, 25. 4. 2017

fesorji so pokazali več razumevanja, pa ne vsi ... Jaz sem vseeno šel naprej po svoji poti. V težavah sem se znašel tudi zato, ker sem moral v Vidmu opraviti izpit iz tujega jezika: vsi znanci v podobnem položaju - na italijanskih šolah v Gorici ali Trstu - so imeli možnost ga opraviti preko šole, z neko konvencijo. Pri nas to žal ni bilo mogoče... Prošnjo sem vložil takoj ob vpisu, štiri leta sem čakal na to možnost. Na koncu sem izpit iz angleščine opravil mesec dni pred diplomom na univerzi v

enkrat mesečno je prihajal v Trst. Kar sem študiral s Križničem, sem izpopolnjeval z njim. Bilo je zelo konstruktivno. Vsak nov pogled je koristen in zanimiv; tudi če ima violinist drugačen način igranja, se pri vsakem novem lahko naučim česa novega. Potem je pa tvoja izbira, kaj in kako pobereš od vsakega. Do določenih let profesor pričakuje, da igraš tako, kot on zahteva; ko si bolj zrel, dopušča, da lahko sam izbiraš, kar čutiš.

Preko konservatorija v Vidmu sem

spomnim se točno, koliko jih je bilo v moji kategoriji. Tekmovanje pa je res uspelo, bilo je odmevno.

V katerih orkestrih igraš?

Z vstopom na konservatorij sem prišel v stik z novim okoljem, spoznal sem nove profesorje in dirigente, nove orkestre. Violinisti imamo neko prednost: v orkestrih, v katere so vključeni študentje, vedno potrebujejo violine. Če sta v orkestru npr. dve flavti, je v primerjavi potrebnih od 10 do 12 violinistov. Zato imamo več možnosti, da igramo.

Danijel Devetak

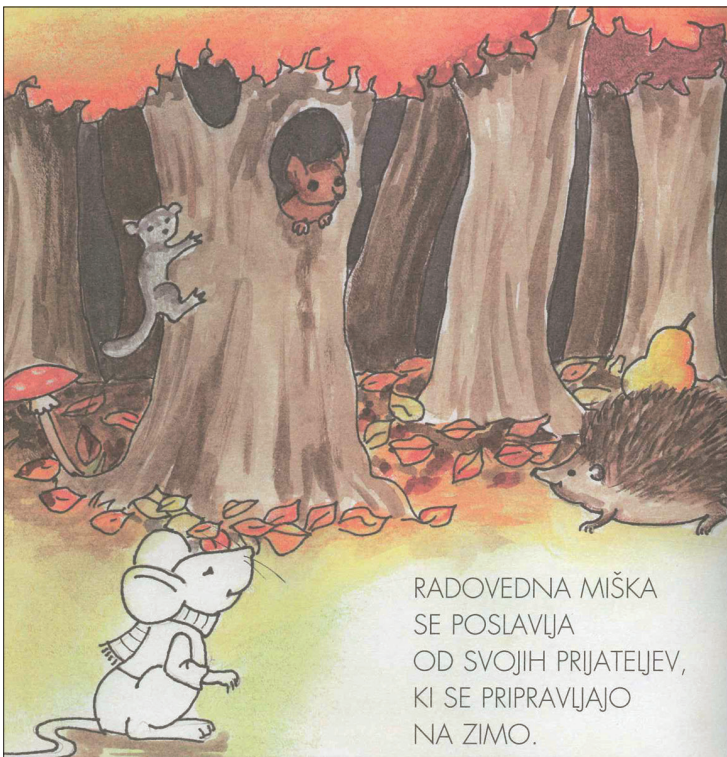
Druga številka otroške revije Pastirček v 72. letniku

Med jesenskimi dobrotami tudi jagode rožnega venca

Kar krepko smo že zakorakali v mesec oktober – po slovansko vinotok – in pred nami je že oktobrski številka otroške revije Pastirček, ki kot vselej prinaša veliko raznolikost branja in drobnih misli za dušo in modrih vzgojnih namigov. Marijan Markežič v urednikovi beležki opozarja otroke, da je oktober zelo bogat mesec, ne samo zaradi tega, ker kmetje pobirajo sadove svojega dela, ampak tudi zato, ker v njem godujejo angeli varuhi (2. 10.) in velik svetnik Frančišek Asiški (4.), ki je ljubil vse božje stvarstvo in nam je za zgled, da spoštujemo naravo. 7. oktobra nas Rožnovenska Mati Božja vabi, naj radi vzamemo v roke rožni venec. "Molitev je kot ograja, ki pomaga, da gremo korajžno in veselo korak za korakom po stopnicah življenja", zatrjuje Pastirčkov urednik. V tem mesecu sta misijonska nedelja in dan varčevanja. Molitvi rožnega venca, katerega "jagode so kot biseri našega srca", in misijonskemu prizadevanju namenja Pastirček dve strani, na katerih so tudi vprašanja, ki pričakujejo odgovor. Paola Bertolini Grudina je v svojo zelo privlačno rubriko *Čas za igro* strnila vse, na kar nas opozarja mesec oktober: dobre ljudi, ki gredo po svetu pomagat ubogim, svetega Frančiška... Otroci bodo odgovorili na vprašanja in pobarvali risbice, polne miline. Letos poteka stoletnica Marijinih prikazovanj v Fatimi. Trije pastirci so jo videli prvič v nedeljo, 13. maja 1917. Prav njim je Marija naročila, naj vsak dan molijo rožni venec. O Mariji-

nih prikazovanjih v Fatimi in o tem, kako je sama Marija rekla: "Sem Gospa rožnega venca", v jedrnatem in jasnem, otrokom razumljivem opisu pripoveduje Mariza Perat. Tudi *Zgodbe iz Svetega pisma*, ki jih v besedi in sliki prikazujeta Walter Grudina in Paola Bertolini Grudina, so balzam za dušo. Tokrat sta osvetljeni Naomi, starejša izraelska ženica, ki so ji umrli oba sinova in mož, ter Ruta, njena dobra snaha. Kot vselej

ge, da bo ostalo še kaj časa za igro s prijatelji. Tako bodo sami zadovoljni s seboj, pa še učitelji in starši z njimi. Kdor ima rad matematiko, se bo rade volje zaustavil v Pastirčkovem matematičnem kotičku, ki ga piše Veronika Srebrnič. Privlačna je tudi rubrika *Jezikoslovje*, ki jo pripravlja Berta Golob. V njej bodo bralci spoznali – tudi ob duhoviti zamenjavi črk –, da je slovenščina prav tako imenitna kot angleščina, ki

RADOVEDNA MIŠKA
SE POSLAVLJA
OD SVOJIH PRIJATELJEV,
KI SE PRIPRAVLJAJO
NA ZIMO.

je priložena naloga, ob rešitvi katere bodo otroci dobili ime očeta kralja Davida. Izpod peres iste ustvarjalne dvojice je izšla tudi prikupna vzgojna zgodbica v stripu, v katerem se fantič sprašuje, ali bi se učil ali bi lenaril. Pridni šolarji bodo gotovo sledili zgledu prizadevnega otroka in brž izpolnili domače nalo-

se zadnje čase šopiri vsepovsod. Berta Golob tu pretanjen ubira narodnostne strune. Nevsiljivo poučni so tudi njeni stih v pesmici *Nasvet*. Ob jesenskem deževnem vremenu se v gozdu prikažejo gobe, katerim so namenjeni šegavi stih V. T. Arhar v pesmi *Klobukiada*. Arhar je tudi avtor zgodbe *Sonce se ni moglo*

igrati, o fantičku, ki se je vso noč igral z mesecem. V jeseni gre marsikateri žival v brlog prespat zimo. Mala Miška Danile Komjanc se želi posloviti od prijateljev. Najmlajši Pastirčkovi bralci bodo pobarvali risbico in napisali, kdo je ta godrnjavček, ki že sladko spi. Katerina in Graziella Zavadlav sta v Evino košarico dali kostanj z bodičasto ježico. Ta sadež ima veliko hranilnih snovi in ga radi jemo pečenega ali kuhanega. Slikarka in ilustratorica Vesna Benedetič, s svojim okrogločnim medvedkom, na dveh Pastirčkovih straneh prikazuje najstarejšo slikarsko tehniko: akvarel. V njej so bili poslani stari rokopiši in leseni sarkofagi. Akvarelne barve so poznali že v starem Egiptu. Njena rubrika bo zelo dobrodošla tudi pri šolskih urah likovne vzgoje.

V oktobrski številki Pastirčka bodo bralci našli še Pesem *Dobri lovec*, ki jo je na besedilo Iris Risehari uglasbil Patrick Quaggiato, rubriko *Iz knjige življenja*, v kateri je protagonist cestinar Zahaj, medvedkovo hišico iz piškotov, za pripravo katere daje navodila Tatjana Ban, Packa, Walterja Grudine, ki je napisal tako grozno nalogo, da učiteljica ni vedela, v katerem jeziku je napisana (!), in Pastirčkovo pošto, polno krasnih risbic. Med temi so tudi tiste, ki so jih narisali otroci, udeleženci likovnega natečaja, ki ga je organiziralo Društvo prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj. Komisija, ki sta jo sestavljala Nadja Bevčar in Franko Žerjal, je podelila dve prvi in tri druge nagrade: prejeli so jih Jure Devetak, Mihael Devetak, Asja Zavadlav, Giulia Predan in Alen Peric. Pastirček priporoča v branje nove knjige *Mali gledališki vrtljak* Lučke Susič (ilustracije Matej Susič), *Napake in spake proč!* Pomagajmo Packotu! Walterja Grudine in *Medved zobozdravnik* Miroslava Leban z ilustracijami Vesne Benedetič.

IK

Kratke

SŠK je imenovala novega generalnega tajnika Slovenske karitas

V ponedeljek, 2. oktobra 2017, so slovenski škofje imenovali mag. Cveta Uršiča za novega generalnega tajnika Slovenske karitas (SK). Svoj petletni mandat bo začel 3. januarja 2018 in nasledil dosedanjega generalnega tajnika SK g. Imreta Jerebica, ki bo takrat končal svoj mandat. Mag. Uršič je bil 17 let direktor Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta - Soča in pet let direktor Direktorata za invalide na MDDSZ. Od leta 2004 je bil član razširjenega strokovnega sveta in sodelavec Slovenske karitas. Med prioritete svojega delovanja bo postavil povezovanje in usklajevanje med škofijskimi Karitas v Sloveniji, pomladitev članstva, ohranjanje dobrega sodelovanja z državo in spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja ter prostovoljstva. / Dr. Tadej Strehovec, generalni tajnik SŠK

Prelat msgr. Jurij Rode bo odgovorni duhovnik za pastoralno Slovencev v Argentini

Predsednik Argentinske škofovske konference msgr. Jose Maria Arancedo je na predlog predsednika Slovenske škofovske konference msgr. Stanislava Zoreta OFM imenoval prelata dr. Jurija Rodeta za odgovornega duhovnika za pastoralno Slovencev v Argentini za dobo petih let (2017-2022). Za njegovega namestnika je bil imenovan g. Franc Cukjati prav tako za petletni mandat.

Gorica / "Beseda in evharistija", srečanja FSR v kapucinski cerkvi

V sklopu projekta "Beseda in evharistija v bratstvu" je bratstvo Častiljiva Concetta Bertoli, Frančiškov svetni red (FSR oz. OFS) iz Gorice, tudi letos pripravilo koledar liturgičnih srečanj, na katera z veseljem vabi vse zainteresirane. S temi srečanji želi goriško bratstvo FSR sprejeti poziv Cerkve, naj verniki prepoznajo znamenja časa ter odločno spodbudijo svojo krščansko vest, "ker morajo biti vedno bolj prepričani, da nam deljenje z revnimi omogoča najgloblje razumevanje resnic evangelija" (tako papež Frančišek). Srečanja so odprta vsem in bodo potekala pri kapucinski cerkvi (Marija Vnebovzeta) v Gorici, na Trgu sv. Frančiška, po tem programu (teme so odlomki iz evangelija po Mateju, 25, 35-36):

"LAČEN SEM BIL IN STE MI DALI JESTI"
Torek, 17. oktobra 2017, ob 20.30 - Beseda in evharistično čiščenje
Torek, 8. novembra 2017, ob 20.30 - Sveta maša

"TUJEC SEM BIL IN STE ME SPREJELI"
Torek, 23. januarja 2018, ob 20.30 - Beseda in evharistično čiščenje
Torek, 20. februarja 2018, ob 20.30 - Sveta maša

"BOLAN SEM BIL IN STE ME OBISKALI"
Torek, 6. marca 2018, ob 20.30 - Beseda in evharistično čiščenje
Torek, 17. aprila 2018, ob 20.30 - Sveta maša

"V JEČI SEM BIL IN STE PRISLI K MENI"
Torek, 8. maja 2018, ob 20.30 - Beseda in evharistično čiščenje
Torek, 26. junija 2018, ob 20.30 - Sveta maša

Z oblikovanjem tega programa bo goriško bratstvo FSR tudi podalo nekatera razmišljanja, s katerimi se bo ukvarjala naslednja škofovska sinoda. Ker se je goriška škofija osredotočila na "mlade" kot osrednjo in glavno temo naslednjega pastoralnega leta, bodo srečanja obogatili s svojimi pričevanji nekateri mladi, ki se ukvarjajo z različnimi prostovoljnimi dejavnostmi: pri tem je sodeloval z bratstvom FSRa g. Nicola Ban, odgovorni za mladinsko pastoralno goriške nadškofije. Za dodatne informacije lahko kontaktirate goriško bratstvo FSR, e-pošta ofs.go@tim.it. Mir in dobro!

Iz beležke goriškega nadškofa

Goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli bo 12. oktobra ob 9. uri na duhovni obnovi goriških duhovnikov na Mirenskem Gradu; ob 18.30 se bo srečal s štandreskimj birmanci, ob 20.30 pa z birmanci v Podturnu. V soboto, 14. oktobra, bo ob 17. uri podelil zakrament sv. birme v Doberdolu. V nedeljo, 15. oktobra, bo ob 19. uri maševal v stolni cerkvi v Gorici za katoliške zdravnike ob prazniku sv. Luke.

Cerkveni in družbeni antislovar (40b)

M kot MORALA (2)

Že zadnjič smo začeli s to posebno obliko morale, ki je danes pri delu prebivalstva nadomestila prejšnje oblike. Še enkrat naj povemo, da nimamo v bistvu nič proti temu, da se kdo odloči, da se bo prehranjeval izključno rastlinsko, vendar pod pogojem, da se ne postavlja zaradi tega za moralno boljšega od drugih, ker je to težava, kot bomo videli. Idealno bi bilo sicer prehranjevanje z lokalno pridelano hrano in s hrano, katere izvor ni vprašljiv. Pri tovrstni "moralni", o kateri govorimo, namreč ni pomemben odnos do človeka in okolja, ampak bolj zvestoba nekim načelom za vsako ceno, rado pa se dogaja tudi to, da je veganstvo povezano z animalizmom, mesto človeka pa potem zasedejo živali. Od zadnjič omenjenih živil zaseda prvo mesto kvinoja, ki jo imajo za eno od

najbolj hranljivih živil, pogosto pa je uporabljena v vegan- skih dietah zaradi visoke vsebnosti beljakovin. Pridelujejo jo v dveh najrevnejših državah Južne Amerike, Peruju in Boliviji, odkar so jo pa

odkrili v "etičnih dietah", je le-to obrnilo na glavo življenje tamkajšnjih prebivalcev. Med letoma 2006 in 2011 se je cena potrojila, tako da je

dosegla tri tisoč evrov na tono, vendar pa lahko najzlahtnejši vrsti, kraljevska rdeča in črna, staneta tudi več kot štiri tisoč in več kot osem tisoč evrov na tono. Zato so v Boliviji pridelovalci spremenili prehranjevalne navade prebivalstva, saj je kvinoja postala preveč dragocena, da bi jo jedlo domače prebivalstvo, pa čeprav je to delalo več tisoč

cija ne prizanaša. Zadeve so resne tudi glede lokalnih tolpa, ki se med seboj bojujejo za nove pridelovalne površine, ki jih pridobivajo tudi s pomočjo dinamita. Tudi t. i. "biotska raznovrstnost" pridelkov se je morala umakniti monokulturi kvinoje, saj za kmetovalce ne bi niti imelo smisla delati drugače. V Peruju zadeve niso nič drugačne, saj kvinoja stane več kot piščanec in štirikrat več od riža. Ravno kvinoja je prej poskrbela, da revno prebivalstvo ni bilo tako močno podhranjeno, zdaj pa je podhranjenost močno prisotna, še zlasti med otroki, saj jih je kar 19,5 % kronično podhranjenih. Tako je v teh deželah prišlo do paradoksa, da je v deželah izvora postalo ceneje pojesti hamburger multinacionalke, medtem ko bogati Američani in Evropejci lahko pojejo moralno nesporni, etični, zdravi in za okolje vzdržni veganski burger iz kvinoje. Kot dodatek lahko damo majonezo iz anakardov, o katerih pa bomo spregovorili prihodnjič.

Andrej Vončina

let. Namesto tega kvinojo seveda raje prodajajo ali menjujejo za Coca-Colo, industrijske slaščice in druge zahodnjaške proizvode – globaliza-

Kratke

Srečanje pod lipami, posvečeno msgr. Močniku

Srečanje pod lipami v četrtek, **12. oktobra**, bo posvečeno msgr. Francu Močniku, duhovniku, matematiku in graditelju slovenstva. Na večeru v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, ki se bo začel ob 20.30, bodo sodelovali Damjan Paulin, Gašper Rudolf, Karlo Bolčina, Tomaž Pavšič, Ivan Černic in Renato Podbersič ml.

Javni razpis - 14. Priznanje Kazimir Humar

Zveza slovenske katoliške posvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa. Priznanje se praviloma podeli za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru. **Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2017** na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete – 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnici: "Predlog za priznanje".

28. jesenski pohod na Sabotin

Kulturno društvo Sabotin iz Štavra vabi ob koncu tega tedna na 28. jesenski pohod na Sabotin. V petek, **13. oktobra 2017**, bo ob 20. uri tekmovanje v briškoli. V soboto, **14. oktobra 2017**, bo ob 20.30 predavanje dr. Zorana Božiča "Sadovnjak Pod skalco - 150 starih sadnih sort", sledi odprtje fotografske razstave Tamare Mizerit "Narava z makro objektivom"; glasbena kulisa: MoPZ Štmaver in učenci SCGV Emil Komel. Oba večera bosta na sedežu društva Sabotin v Štmavru - Znorišče 4. V nedeljo, **15. oktobra 2017**, bo pohod na Sabotin; ob 8.15 zbiranje nad sabotinsko cesto, ob 8.30 odhod, ob 10.30 sv. maša med ruševinami cerkve sv. Valentina, ob 12.30 kosilo na sedežu društva v Štmavru.

Kaiser Karl festival za mir med narodi

Primorsko orgelsko društvo, ki poudarja orgelsko in glasbeno kulturo na Primorskem ter spodbuja sodelovanje med narodi in kulturami nekdanjega Avstrijskega Primorja, organizira letos drugi mednarodno-čezmejni Festival, posvečen blaženemu cesarju Karlu I. za mir med narodi. Nastopali bodo pomembni umetniki iz Italije, Slovenije in Avstrije. Kot so povedali na evropskem simpoziju v Zürichu leta 2011, so orgle glasbilo, ki najbolje predstavlja Evropo, njeno kulturo in vrednote. S svojo zgodovino, staro več kot 2000 let, in s svojimi neskončnimi razlikami govorijo o veliki ustvarjalnosti evropskega človeka. Pri Primorskem orglarskem društvu so prepričani, da bo poudarjanje teh vrednot in tega kulturnega bogastva prineslo velike sadove našemu ozemlju in mlajšim rodovom, ki so tako potrebni novih in trdnih vrednot in vzpodbud.

Spored: torek, **17.10.2017**, ob 19. uri, Ljubljana, cerkev Marijinega oznanjenja: Luca Scandali (I), orgle; sobota, **28.10.2017**, ob 17.30, Jazbine: blagoslov novih orgel (Francesco Zanin); Nina Frank (SLO), orgle; ponedeljek, **30.10.2017**, ob 20. uri, Mirenski Grad: Ensemble Telemann (Manuel Staropoli, Gioele Gusberti, Manuel Tomadin); sredo, **8.11.2017**, ob 20.30, Krmin, svetišče Rosa Mistica: Ensemble musica cubicularis: Domen Marinič (SLO), Christoph Urbanetz (A), Tomaž Sevšek (SLO); petek, **17.11.2017**, ob 20.30, stoljca v Gorici: Giovanni Feltrin (I), orgle; nedelja, **19.11.2017**, ob 18. uri, župnijska cerkev sv. Štefana v Vipavi: Enrico Viccardi (I), orgle; sredo, **29.11.2017**, ob 20. uri, cerkev Kristusa Odrašenika v Novi Gorici: Johannes Zeinler (A), orgle. Vabljeni!

Volitve novih župnijskih svetov

V nedeljo, 5. novembra, bodo v župnijah goriške nadškofije volitve novih župnijskih svetov. Sedanji pastoralni sveti so bili izvoljeni novembra 2013. Štirletni mandat jim je zapadel, zato bodo kmalu volitve. "Župnijski svet je izraz življenja in želja celotne župnije, skupin, ki v njej delujejo, in posameznikov, ki skupaj gradijo trdno in odgovorno župnijsko skupnost", je ob koncu nedeljske maše pri sv. Ivanu v Gorici poudaril župnik Marijan Markežič ter tako pozval vernike slovenske duhovnije, naj molijo za volitve in naj se vključijo v nove svete, saj je tudi v župniji "dela dovolj za vse - od najmanjših do največjih".

Ob pomembni okrogli obletnici želijo

SIMONU KOMJANCU

še na mnoga razgibana leta in upajo,
da jim bo s svojo vedrino in dragocenimi
nasveti še dolgo stal ob strani

ČLANI ODBORA IN VSI PRI AŠZ OLYMPIA

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Predavavanje fotografskih posnetkov z društvenega izleta

KRK IN KOŠLJUN

predstavil bo Marko Brajinik

v četrtek, **19. oktobra 2017**, ob 19.30

v spodnji dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič
v Štandrežu

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Srečanje pod lipami / V sklopu socialnega tedna

Beseda je tekla o delu

foto dd

V sklopu socialnega tedna *Delam, da preživim*, ki ga prireja Socialna akademija iz Ljubljane, sta Krožek Anton Gregorčič in Kulturni center Lojze Bratuž v četrtek, 5. oktobra, organizirala Srečanje pod lipami o temi *Delo v današnjih dneh*. Na večeru so spregovorili prof. Mirjam Bratina, podjetnik Fabio Pahor, funkcionar pri patronatu INAS-CISL Silvan Škorjanc ter psiholog in psihoterapevt Andrej Zaghet.

Časnikar Julijan Čavdek, ki je večer povezoval, je v uvodnih besedah predstavil goste in začel pogovor s prof. Mirjam Bratina, ki poučuje na slovenskih višjih šolah in skrbi tudi za usmerjanje dijakov, ki končuje-

jo višješolsko pot.

Profesorica je najprej opozorila na problem italijanskega šolskega sistema, ki prepušča usmerjanje profesorjem, ki so pripravljani sprejeti to vlogo. Drugod, kot na primer v Sloveniji, to naloge opravljajo šolske svetovale ne službe z usposobljenimi strokovnjaki. Opisala je potek usmerjanja, ki v prvih letih temelji na spoznavanju lastnih interesov, v četrtem in petem letniku pa na pregledu univerzitetnih ponudb. Šola sodeluje tudi z deželnim uradom za poklic in usmerjanje ter z drugimi ustanovami, s katerimi organizira razne delavnice. Prof. Mirjam Bratina je poudarila, da so italijanski zakoni na tem področju dobri, a so žal, z razliko od mar-

sikatore druge države v Evropski zvezi, pomanjkljivi pri sredstvih za izvajanje. Pomanjkljiva so finančna sredstva in primanjkuje dodatno osebje za izvajanje teh programov. Šole so prepuščene same sebi, naj si za izvajanje zakonov pomagajo, kot morejo. Za podjetniško področje je svoja razmišljanja izrazil podjetnik Fabio Pahor, ki se je zaustavil predvsem pri težavah, ki jih ima delodajalec pri izbiranju delovne sile. Podjetnik najrajši izbira tiste, ki imajo že izkušnje pri delu, ker že poznajo delovno okolje. Večkrat se zgodi, da mladi sploh ne vprašajo, kakšno delo bodo morali opravljati. Sprašujejo le po urnikih in plačah. To na delodajalca ne naredi dobrega vtisa. To seveda ne

Dijaki klasičnega liceja Primoža Trubarja finalisti na natečaju "Longobardi 1.0" v Rimu

Kratek film s kritičnim pogledom na današnjo družbo, ki ne zna uživati v malih stvareh

Dijaki goriškega klasičnega liceja Primož Trubar, Danijel Bukovec, Alexander Faganel in Sebastian Zamaro, so se s posnetkom *Taste your culture* uvrstili v finale rimskega natečaja "Longobardi 1.0". Natečaj je prvič letos organiziralo Društvo Italia Longobardorum, ki upravlja UNESCO-vo dediščino "I Longobardi in Italia". Posnetek prikazuje povezanost dob s hrano; v kratkem videu igrata Alexander Faganel v vlogi mladega fanta, Sebastian Zamaro pa v vlogi Langobarda, Danijel Bukovec pa je pomagal pri snemanju. Alexandru Faganelu, ki je režiral kratki film, smo postavili nekaj vprašanj.

Kako si si zamislil posnetek in o čem govori?

Konec lanskega leta sem se vpisal na natečaj, ki je predvideval izdelavo videoposnetka, v katerem bi z motivom hrane lahko povezali sedanost z langobardsko dobo. Sam si torej nisem zamislil teme videoposnetka, saj je bila že vnaprej določena. Zamislil pa sem si zgodbo, ki pripoveduje o najstniku, ki se hoče oddaljiti od naše moderne družbe in od današnje tehnološke demokratizacije in zato gre v naravo, da se sprosti. V tišini in milini narave zapusti tehnologijo za seboj, vzame prto, ga razprostre po tleh, se nanj uleže in zaspi. V prvem delu videoposnetka sem hotel pokazati tega fanta, ki se posku-

si ločiti od moderne družbe in išče mir v naravi, v drugem delu pa sem ponazoril Langobarda, ki se usede na isti kraj, kamor se je ulegel mladenič tisoč štiristo let kasneje. Ta si pripravi kosilo v gozdu s hrano, značilno za njegov čas: pripravi si enolončnico, meso in

vedno bolj odvisni od tehnologije in se ne ustavijo niti za trenutke, da bi uživali v naravi.

Kako je potekalo snemanje? Snemali smo zelo intenzivno, v enem dnevu, v gozdu, ki je pod mojo hišo. Hotel sem namreč ovrednotiti naše kraje in poudariti langobardsko sled

to in nasploh gozd zelo spominja na srednjeveško ozračje. V sedmih urah smo snemali ob tipični germanski hrani in "srednjeveškem" vzdušju.

Ali imaš že kakšne načrte za prihodnost?

Zdaj pišem scenarij za nov videoposnetek, ki ga bom začel snemati naslednji mesec. Ta je bolj intimen in osebni, kajti govori o negotovosti in strahu, ki nas spremljata vsak dan in nam preprečujeta, da dosežemo načrtovane cilje. Med drugim snemam dva videoklipa, enega za neko rock skupino, drugega pa za mlado pevko, ki se že veliko let ukvarja s petjem, s Kinoateljejem pa sodelujem pri projektu, ki obravnava vno-

gradniško tradicijo v naših krajih.

Dijakom iskreno čestitam. Finalni del tega državnega tekmovanja s podeljevanjem nagrad bo v torek, 24. oktobra, v Rimu, v dvorani Spadolini na ministrstvu za kulturne dobrine, turizem in kulturne aktivnosti. O nadaljnjem ustvarjanem delu naših "filmarev" pa bomo še poročali.

Luka Paljk

Danijel Bukovec, Alexander Faganel in Sebastian Zamaro (foto Luka Paljk)

hruško z medom, ter zaspi, v tem pa se prebudi najstnik. Ne zgodi se nič posebnega in prav to sem želel poudariti v svojem posnetku: dva človeka, ki uživata trenutek na enak način, a v drugem času; človek uživa v enakih stvareh v različnih časovnih zgodovinskih obdobjih in vedno dobi trenutek, da se umiri. S tem sem hotel kritično obravnavati današnjo družbo in ljudi, ki so

v njih. Naša sredozemska kulturna kultura je namreč nastala iz spojitve rimske in germanske kulture. Snemanje je potekalo, kot sem že omenil, v enem dnevu, od jutra do večera. Bili smo v treh: Sebastian, ki je igral Langobarda, Danijel, ki mi je pomagal pri snemanju in tehniki, ter jaz. Vreme je ustvarjalo zelo realistično podobo, skorajda srednjeveško, saj je bilo na tleh bla-

KCLB – ZCPZ Koncertna sezona 2017-2018 / Muzikal Vesna

Ko se razbohoti pomlad, zacveti tudi ljubezen ...

Neskončno dolgo, navdušeno ploskanje polno zasedene velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici je pospremilo srečen vsebinski razplet novega slovenskega muzikala *Vesna*. Po uspešni premierni uprizoritvi v ljubljanskih Križankah, 7. junija 2017, ki je bila uvod v letošnji Ljubljana Festival, in po raznih ponovitvah je muzikal *Vesna* na povabilo Kulturnega centra Lojze Bratuž prišel v goste k nam v Gorico. Tako je v KCLB kot druga

lal Vojko Anzelj, ki si je izkušnje nabral pri odrski postavitvi *Cvetja v jeseni*. Svoje delo sta izvrstno opravila tudi koreograf Miha Krušič z iskrivimi koreografijami, izžarevajočimi voljo do življenja, sonca, svobode, in Boštjan Grabnar, ki je napisal orkestracije. On je tudi vodil ansambel, ki v živo spremlja dogajanje v zaodrju. Kot znano, je muzikal zelo zahteven žanr, ki si je šele v zadnjih letih priboril svoje mesto tudi v slovenski gledališko-glasbeni ustvarjalnosti, saj je bil

gih misli. Študija se lotevajo s težavo, radi bi ubrali kakšno bližnjico. Še največ težav jim dela matematika. Straši jih strogi profesor, ki so mu dali vzdevek Kosinus. Ko tuhtajo, kaj bi naredili, si domisljajo, da ima profesor hčerko, ki je sicer ne poznajo, toda po njej bi lahko prišli do maturitetnih nalog. Žreb dodeli Samu, da mora on iti osvajat Vesno, kot so poimenovali profesorjevo hčerko. Sanjavi Samo, ki rad leta z jadralnim letalom, se resnično zaljubi v Vesno oz. profesorjevo hčerko Janjo, ki je zelo privlačna. In ljubezenska zgodba se začne prestiti med njima. Pomlad ima pač svojo moč... Po raznih zapletih se vse srečno razplete, tudi matura se za vse dobro konča in se začne življenje! Ne samo med mladimi protagonisti, tudi med odraslimi ob koncu zaveje tisto posebno pomladno vzdušje, ki vzradosti srca. Poetičnih, romantično obarvanih trenutkov v muzikalu res ne manjka, kot ne manjkajo tudi komični detajli, ki jih povzroča predvsem obnašanje odraslih oseb. Še največkrat vzbuja smeh čudaški sose

privlačno in naravno odigrala Flora Ema Lotrič in Robert Korošec; njuni dueti so zelo doživeti. V vlogi bolj drznega Sandija nastopa Boštjan Korošec, bolj umirjenega Krištofa pa Srđan Milovanović. Tudi vse ostale "stranske vloge" dijakov so izvajalci iskrovo predstavili predvsem v plesnih gibih, ki poudarjajo razigranost mladih, željnih novih izkušenj. Odrasli liki so vsi bolj ali manj komično obarvani. Prof. Kosinus ima v interpretaciji Marjana Buniča v svoji strogosti tudi veliko komičnih nians, ki jih rišejo njegove malce "starikave manire". Znani pevki Nuška Drašček in Nuša Derenda (z močnim, izrazitim glasom) sproščeno, mestoma tudi s komičnim pridihom, izoblikujeta lika Samove mame, ki je zaskrbljena, kako bo s sinom, in Janjine tete, ki razume, kaj se dogaja z dekletom, in jo brani pred očetom.

foto dd

František Čap, ki je pri tem tudi nekoliko priredil izvirno literarno predlogo Mateja Bora. Film je postal velika uspešnica in bil večkrat nagradjen. Skupina ustvarjalcev, ki si je zamislila in s priredbo Tavčarjevega romana *Cvetje v jeseni* ureničila istoimenski muzikal, se je z vso vmeno lotila glasbeno-gledališke predelave Čapovega filma oz. besedila Mateja Bora. Libreto za muzikal je po Borovi zgodbi sestavil priljubljeni novinar s televizijskih ekranov, pa tudi ljubiteljski igralec in pisec, član Sentjakobskega gledališča, Janez Usenik, uglašbil ga je Matjaž Vlašič, eden izmed najuspešnejših slovenskih avtorjev, ki je že sodeloval pri muzikalu *Cvetje v jeseni*, in pri tem ob živahnih ritmičnih mestoma ubral prav lične strune, polne mehko in zasanjanosti. Režijsko je uprizoritev, polno mladostnega naboja, obde-

dolga leta v njej popolnoma odsojen. Od nastopajočih zahteva znanje vseh treh svojih bistvenih sestavin, gledališke igre, petja in plesa. Vsemu temu so bili izvrstno kos mladi in manj znani ustvarjalci. K uspešnosti *Vesne* prispevajo nedvomno tudi zakulisni delavci, npr. oblikovalec svetlobe David Andrej Francky, ki je z igro različnih barvnih svetlobnih odtenkov ustvaril pri vseh prizorih pravo vzdušje. *Vesna* nam že v naslovu prikljice v misli pomlad in želje po prebujenju in po nežnih čustvih in ljubezni, pri čem "krepko" odraslih gledalcev pa se v srca prikrađa tudi rahla nostalgija po brezskrbnih mladih letih. Protagonisti v tem posebnem ozračju so trije ljubljanski fantje, Samo, Sandi in Krištof. Oni se kot drugi dijaki pripravljajo na matura, a kaj ko jim po glavi roji tisoč dru-

sojevo hčerko Janjo, ki je zelo privlačna. In ljubezenska zgodba se začne prestiti med njima. Pomlad ima pač svojo moč... Po raznih zapletih se vse srečno razplete, tudi matura se za vse dobro konča in se začne življenje! Ne samo med mladimi protagonisti, tudi med odraslimi ob koncu zaveje tisto posebno pomladno vzdušje, ki vzradosti srca. Poetičnih, romantično obarvanih trenutkov v muzikalu res ne manjka, kot ne manjkajo tudi komični detajli, ki jih povzroča predvsem obnašanje odraslih oseb. Še največkrat vzbuja smeh čudaški sose

Pevske dovršenosti teh izvajalcev so bile nedvomno izstopajoče. Vsekakor vsi nastopajoči dajo vse od sebe, da je *Vesna* zelo prijetno gledljiv, pevsko odlični in navdušujoč muzikal, ki je s svojo razgibano radoživostjo, domiselnimi koreografijami, učinkovitimi lučnimi osvetlitvami različnih barvnih odtenkov popolnoma osvojil goriške gledalce. Med njimi je bilo tudi veliko mladih. Barvite kostume, ki prikljicejo v spomin 50. leta, je izdelala Vesna Mirtelj. Funkcionalni sceniski elementi, ki jih večkrat sami nastopajoči premikajo po odru, so delo Grete Godnič. Muzikal *Vesna* vžge tudi kritično mlado publiko, ker je pristen in iskren in prepričljivo nagovarja občinstvo z namigom, da so take zgodbe, ob pomladnem zvenu, možne tudi zdaj in vedno...

Iva Koršič

Kaj pa zdravje goriških občanov?

Zelena luč za centralo na biomase v Gorici

Vsredo, 13. septembra 2017, se je zbralo precej ljudi v župnijski dvorani na Rojcah na sestanku, ki ga je sklical Odbor proti gradnji centrale na biomaso. Prisotni odborniki združenja so predstavili občinstvu pereče vprašanje, ki buri javnost že več let. Gre namreč za projekt "Three shades of green", ki predvideva gradnjo dveh tovarnov za predelavo odpadkov iz aluminija in dveh elektrarn na biomaso med mestnimi četrtmi Sv. Ana, Štandrež in Rojce. Objekt ne predvideva nobene zaposlitve novih delavcev in pridobljena energija bi služila skoraj izključno za dve tovarni aluminija. Izgradnja tovarnov bi ne prispevala k pridobitvi delovnih mest, v glavnem bi imel zaslužek le podjetnik. Iz te nove strukture pa bi se v zrak sproščali strupeni plini in delci škodljivega

prahu. Iz načrta ni namreč jasno, kaj bo gorelo v pečeh. Vsekakor bi to gotovo ne prispevalo k zdravemu okolju. Vse skupaj se je začelo leta 2012, ko je goriška občina dovolila, da se spremeni regulacijski načrt, ki je dal možnost podjetniku Enricu Roitzu iz Slovrenca, da vloži prošnjo za zidavo objekta. Pravzaprav je zadeva še bolj zapletena, kot so povedali odborniki, saj so bili vpleteni v projekt tudi drugi javni uradi, kot sta npr. provinca in prefektura. Vsi omenjeni uradi so si "podajali žogo", ne da bi pomislili, ali je to dobro za Goričane ali ne. Odbor je trdno prepričan, da je skrajni čas, da se občina zave, da je zgrešila in da se dokončno izreče proti objektom s takimi značilnostmi. Stefano Cosolo je povedal, da se je odbor proti biomasi prvič sestel že v prvih mesecih leta 2014 in takoj

začel nasprotovati izgradnji, saj so se takoj zavedli, da podjetnik in občinski uradniki niso sploh upoštevali državnega zakona, ki predvideva, da se morajo objekti s temi značilnostmi graditi v kraju, ki je oddaljen vsaj 1000 metrov od občinske meje in prav toliko oddaljen od stanovanjskih hiš. V tem primeru sta objekta eden znotraj občine, drugi ob robu. Odbor je z občinskim odbornikom Andreo Piccom predstavil goriškemu županu predlog, ki naj bi začasno zaustavil gradnjo tovarnov in takoj sestavil komisijo, ki bi morala poizvedeti, ali so objekti v normi. Vendar v občinskem svetu, ki

se je sestel v torek, 19. septembra, je ta predlog odpadel. Dvaindvajset odbornikov, v glavnem desne sredine, je volilo proti, za pa se je odločilo sedemnajst odbornikov. Trije so se vzdržali. Predsednik odbora proti gradnji Stefano Cosolo nam je povedal, da je ta klopota Goriškega odbora velika sramota za Gorico. Župan in odborniki trdijo, da so zaskrbljeni za življenje in zdravje Goričanov, v resnici pa delajo ravno obratno. Zakaj župan za nekaj časa ne preloži gradnje in s tem omogoči komisiji, da bi pregledala, ali načrt spoštuje vse predpise?

Karlo Nanut

Obvestila

V goriškem Kulturnem domu je do 21. oktobra na ogled 19. Mednarodna fotografska razstava **Fotosrečanje** v organizaciji Fotokluba Skupina 75. Razstava je odprta ob delavnikih od 10. do 13. ure in od 16. do 18. ure ter ob prireditvah.

Dodatne informacije: info@skupina75.it; www.skupina75.it

Goriška območna karitas prireja dobrodelno prireditev s pestrim programom Goriška dlan v petek, 13. oktobra 2017, ob 19. uri, v športni dvorani OŠ Milojke Štrukelj v Novi Gorici.

Od Renč do Gradišča nad Prvačino bo v soboto, 14. oktobra, že osmi **pohod po Gregorčičevi spominski in učni poti**. Zborna mesto je ob 10. uri v Renčah pri spomeniku primorskim gradbincem. Po pohodu, predvidoma ob 13. uri, bo v Kulturni dvorani Renče predavanje sociologa in književnika Jožeta Šušmelja Od Gregorčičeve Gorice do Nove Gorice.

V kulturnem sporedu sodelujejo učenci renške osnovne šole in pevski zbor Vogrinke.

Slovensko planinsko društvo Gorica vabi v nedeljo, 15. oktobra, na druženje ob kostanju. Potekalo bo od 12. ure dalje pri jamarskem domu na Vrhu, končalo pa se bo ob mraku. Društvo prireja ob tej priložnosti tudi lažji pohod za Kekčevo skupino, starše ter prijatelje. Zbirališče ob 10. uri pri gradu v Rubijah, začetek pohoda ob 10.15. Skupne hoje bo za dve uri. Dopoldne bo potekala tudi vožnja z gorskimi kolesi.

Javni razpis - 14. priznanje Kazimir Humar. Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2017 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na

ovojnici: "Predlog za priznanje". V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

"Male oglase" najdete, če na našem portalu www.noviglas.eu desno zgoraj vtipkate iskani niz "Mali oglasi".

Sožalje

Ob smrti moža **Edija Prinčiča** izreka ženi Magdi, dolgoletni odbornici in pevki, občuteno sožalje Društvo slovenskih upokojencev za Goriško.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 13. 10. 2017 do 19. 10. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 13. oktobra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 15. oktobra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezljanskem in ziliškem narečju.

Ponedeljek, 16. oktobra (v studiu Sanja Vogrič): Večer s knjigo.

Torek, 17. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Oktobra pred 100 leti kobariška gfenziva 1. del - Izbor melodij.

Četrtek, 19. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PROGRAM PREDSTAV:

- Nedelja, 15. 10. 2017, ob 17. uri
Gledališka skupina Globočak - Kambreško

Anton Tomaž Linhart
TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI

komedija

- Nedelja, 29. 10. 2017, ob 17. uri
KD Dekani

Boris Piciga
REVIJA NAJBOLJŠIH SKEČEV

komedija

- Nedelja, 12. 11. 2017, ob 17. uri
Gledališko društvo Kontrada - Kanal

Vinko Möderndorfer
VAJA ZBORA

komedija

- Nedelja, 10. 12. 2017, ob 17. uri

Gledališka skupina KD Domovina - Osp
John Chopman - Dave Freeman
KLUČ ZA DVA

komedija

PD Štandrež - Gledališki odsek

Premiera

- Sobota, 27. 1. 2017, ob 20. uri

Abonmajaska predstava

- Nedelja, 28. 1. 2017, ob 17. uri

Tone Partljič

ČAJ ZA DVE

nostalgična komedija

Vse predstave bodo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu.

Prodaja abonmajev, vstopnic in rezervacija sedež:

pri blagajni 8. oktobra 2017 od 11. do 12. ure in eno uro pred vsako predstavo.

Informacije: Vanja 347 9748704, Matej 349 2247961 (od 20. do 21. ure), Božo 328 6669048.

Abonma za 5 predstav 32 evrov, znižan 27 evrov; vstopnica 8 evrov, znižana 6,50 evra *

*Študenti, starejši od 70 let, družvene in družinske skupine

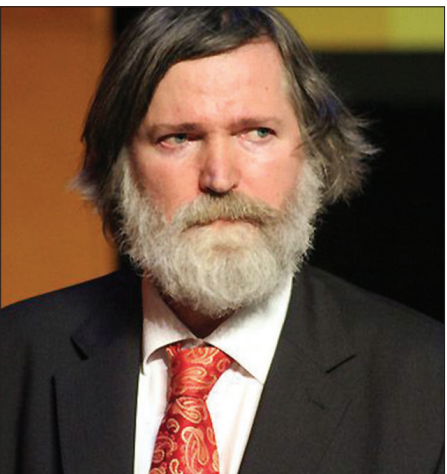
V SOORGANIZACIJI ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Ljubljana / Nagrade Slovenskega društva likovnih kritikov Kritiško pero za življenjsko delo Milčku Komelju

V Cankarjevem domu so podelili nagrade Slovenskega društva likovnih kritikov (SDLK), kritiško pero. Za življenjsko delo je bil nagrajen diplomirani umetnostni zgodovinar in profesor slovenščine ter doktor umetnostnozgodovinskih znanosti Milček Komelj, nagradi za likovno kritiko in kuratorstvo pa sta prejela Damir Globočnik in Nuša Podgornik.

Komisija za nagrade, ki so jo sestavljali predsednik Boris Gorupič ter člana Maja Marinkovska in Mario Berdič, je Komelja (1948) za življenjsko delo nagradila zaradi "izjemnega angažiranja in zaslug za raziskovanje slovenske novejšje umetnostne zgodovine ter interpretacije sodobne likovne umetnosti, hkrati z dolgoletnim aktivnim sodelovanjem s SDLK".

Nekdanji profesor na ljubljanski filozofski fakulteti je kritike začel pisati pred 40 leti, sami umetniki pa ga štejejo za izjemnega prevodnika svojih del v besedno poustvarjene umetnine. Osebo je sodeloval s številnimi najvidnejšimi slikarji, od Božidarja Jakca in Fran-

v Salzburgu in Slovenske akademije znanosti in umetnosti in je predsedoval Slovenski matici. Med drugim je prejemnik Župančičeve nagrade ter častni meščan rojstnega Novega mesta.

Na podelitvi nagrade je Komelj povedal, da je kritiškega peresa za življenjsko delo posebej vesel, ker so mu ga dodelili stanovski kolegi. Dodal je, da se ne doživlja kot kritika, ampak bolj kot interpreta likovnih del. Vselej je rad risal, a se ni vpisal na študij

slikarstva in je sprva menil, da bo vse življenje zgolj užival v umetnosti, ne pa pisal o njej. K pisanju prvih kritik ga je nagovoril sodelavec Peter Krečič.

Komelj je povedal, da so bile te prve kritike del sicer priznanih umetnikov, ki so se mu zdeli kičasta, precej ostre. Šele kasneje, ko se je poleg slikarjev veliko družil s pesniki in pisatelji, je ugotovil, da je poslanstvo kritika ta, "da v besedni jezik prevede podobo slike", kritika pa mora "izhajati iz osebnega odnosa do umetno-

sti". Svojo zahvalo je sklenil s spodbudo mlajšim kritikom, da bi še naprej spremljali umetnost in jo negovali.

Komisija je prejšnja leta podelila nagrado mlademu kritiku, letos pa zanjo ni bilo predlogov. Tako so se odločili podeliti dve nagradi za likovno kritiko in kuratorstvo. Prvo je prejela likovna kritičarka, recenzentka in kuratorka Nuša Podgornik (1967). Stanovski kolegi so ji nagrado dodelili "zaradi občutka za angažirano razmišljanje o likovnih delih in njihovi umestitvi v sodobnem času, izbora in postavitve razstav ter prepoznavnega avtorskega sloga pisanja, neobremenjenega z rutinsko ali tehnicistično obravnavo likovne tematike, pri čemer je aktivna članica SDLK". Drugi nagrajenec pa je doktor umetnostne zgodovine in zgodovine, muzejski svetnik in likovni kritik Damir Globočnik (1962), ki se posveča proučevanju likovnih upodobitev pesnika Franceta Prešerna in ilustracij njegovih pesmi, proučevanju slovenske karikature in satirične ilustracije ter povezavi med kulturno in politično zgodovino ter likovno umetnostjo v 19. in 20. stoletju na Slovenskem. Svoje strokovne prispevke objavlja v vrsti zbornikov, revij in časopisov in je avtor 11 knjig. Nagrado so mu podelili "zaradi številnih zelo kakovostnih publikacij tako na umetnostnozgodovinskem kot sodobnem umetnostnem področju ter kuratorskega delovanja, vključno s sodelovanjem v SDLK".

Kratke

Poslovil se je pesnik in pisatelj Milan Vincetič

V 60. letu starosti je umrl prekmurski literat Milan Vincetič. Bil je plodovit ustvarjalec; pisal je poezijo, kratko prozo, dramska besedila, radijske igre in romane. V zgodovino slovenske književnosti se bo vpisal predvsem kot pesnik, za zbirko Lakmus je leta 2005 prejel nagrado Prešernovega sklada. Vincetič je po študiju na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je diplomiral iz slovenistike, najprej poučeval na srednji kmetijski šoli v Murski Soboti in bil vzporedno urednik revije *Separatio*. Kasneje je bil urednik pri Pomurski založbi, urednik za liriko pri Sodobnosti in urednik za literaturo pri reviji Mentor. Na Srednji poklicni in tehniški šoli v Murski Soboti je do smrti poučeval slovenščino, živel in ustvarjal pa v domačih Stanjevcih. Slog pisanja ga je uvrstil v modernizem in postmodernizem, ki ga je v svojih pesniških zbirkah - Stajankah, Kalendah, Pristavah, Vidkah, Retušah, Balti in drugih - izražal samosvoje.

Objavljal je tudi recenzije v Delovih Književnih listih. Izdal je tudi dve knjigi pripovedi za otroke, tako v knjižni slovenščini kot prekmurščini, da bi s tem oživil prekmursko književnost.

Pri pisanju so ga zanimali davni zgodovinski časi, v katerih se prepletata zgodovina in mit. Oživljanje minulega sveta je predstavil s preobrati od nežne h grobi govori, od slikanja detajlov k širokim razgledom, v pesmih pa je raziskoval zvok in iskal nove pomene besed. Njegove pesniške zbirke so prevedene v francoščino, finščino, hrvaščino, makedonščino in madžarščino, angažiral pa se je tudi kot avtor knjižnih ocen in esejev. Leta 2007 so mu ob svetovnem dnevu poezije v Velenju izročili pesniško nagrado čaša nesmrtnosti, ki je bila tisto leto podeljena drugič. Kot je zapisal Vincetičev prijatelj, pesnik in pisatelj Feri Lainšček, ju je združevalo toliko reči, da tega ni mogoče na kratko naštet - med drugim sta leta 1981 v sodelovanju z Valerijo Perger izdala zbirko Kot slutnja radovedno.

"Dovolj naj bo, če rečem, da sva nekoč davno skupaj odpotovala proti Ljubljani in si ob tem priznala, da pravzaprav potujeva vsak svojim sanjam naproti. No, te sanje so bile seveda tudi skupne, saj sva bila takrat že zavezana besedni umetnosti in ustvarjalni nemir je bil občutek, ki sva ga še kako dobro poznala. Bil je in ostal vse do Milanove neopričakovane in prežgodnje smrti čudovito vezivo najinega prijateljstva, ki se ni nikoli zrahljalo", je za STA zapisal še en pesnik prekmurske ravnice. Lainščku "ostajajo spomini na te skupne sanje, skupno veselje ob uspehih enega ali drugega, pa Milanova obsežna literarna zapuščina in njegova neponovljiva poezija, ki bo zanesljivo preživela svoj čas".

Slovenski visokošolski sklad Sergij Tončič

Slovenski visokošolski sklad Sergij Tončič razpisuje podpore za akademsko leto 2017/2018 rednim študentkam in študentom, ki so vpisani v dodiplomske in podiplomske visokošolske študijske programe. O številu podpor in zneskih bo odločal odbor Sklada. Prednost imajo študenti, ki imajo slabe materialne razmere.

V skladu s statutom Sklada morajo prosilci imeti stalno bivališče ali biti rojeni v Furlaniji Julijski krajini. Vsi zainteresirani naj pošljijo, ki mora vsebovati številko telefona, mobitela in naslov elektronske pošte, priložijo fotokopijo osebnega dokumenta, curriculum vitae, potrdilo o dokončani višji srednji šoli s slovenskim učnim jezikom, potrdilo o vpisu na fakulteto in izpis opravljenih izpitov, družinski list in obrazec ISEE. Dokumentacijo naj prosilci pošljejo po pošti ali vročijo osebno v zaprti ovojnici na sedežu Sklada (SLOVENSKI VISOKOŠOLSKI SKLAD "SERGIJ TONČIČ", ulica Ginnastica 72, 34142 Trst). Reševali bodo prošnje, dospelje do najkasneje 17. novembra 2017. Razpis je objavljen tudi na spletni strani sklada (www.skladtoncic.org). Za dodatne informacije pišite na info@skladtoncic.org.

Nobelova nagrada za književnost Letošnji nagrajenec je Kazuo Ishiguro

Nobelovo nagrado za literaturo letos prejme britanski pisatelj Kazuo Ishiguro, je minuli teden naznanila Švedska akademija. Tajnica akademije Sara Danius je dejala, da je Ishiguro v svojih izrazito čustveno nabitih delih razkril brezno, ki se skriva pod našo iluzijo povezanosti s svetom. Nagrado, vredno devet milijonov švedskih kron, mu bodo izročili 10. decembra.

Najbolj znano delo letošnjega Nobelovega nagrajenca za literaturo Kazua Ishiguro Ostanke dneva (1989) smo leta 1995 v slovenščini dobili v prevodu novogoriškega prevajalca Srečka Fišerja, izšlo pa je pri

Cankarjevi založbi. Fišer je za Slovensko tiskovno agencijo povedal, da ga je britanski pisatelj japonskih korenin s svojim slogom nemudoma pritegnil, začutil je njegovo "genialno dušo". Fišerju je bilo prevajanje dela Ostanke dneva v veliko veselje. Za prevod tega dela ter romana William Faulknerja V smrtni uri je leta 1997 tudi prejel Sovretovo nagrado.

Dogajanje v Ostanke dneva je postavljeno v angleški podeželski dvorec, ki ga po smrti lastnika kupi Američan, pri njemu v službi pa ostane ostareli butler. Ta je po besedah Fišerja po svoje predstavnik

starega sveta, v katerem so v ospredju vrline, in se ne more načuditi novemu gospodarju, ki zanj predstavlja popolnoma drug svet. Vmes se v zgodbo prikradejo tudi politični poudarki, saj je butler preživel čas nacizma, vanjo pa je vključena tudi neizpolnjena ljubezen. Iz japonske založbe so sporočili, da bo ponatis romana Ostanke dneva še letos izšel v

zbirki XX. stoletje. Po Ishigurovem najbolj znanem romanu, ki je bil ovenčan tudi z nagrado booker, je režiser James Ivory posnel odmeven film z Johnom Haycraftom, Christopherjem Reevom, Anthonyjem Hopkinsom in Emmo Thompsonom v glavnih vlogah.

V Nagasaki rojeni pisatelj je Japonsko zapustil kot petletnik in se v deželo ni vrnil vse do odraslih let.

Fišer je še dodal, da se na Daljnem Vzhodu sicer dogaja roman Ko smo bili sirote, ki je v slovenščini izšel pri Celjski Mohorjevi družbi. V slovenščini je dostopen še Ishigurov roman Ne zapusti me nikdar (Učila International).

Sovretova nagrada Dobitnici sta Saša Jerele in Urša Zabukovec

Komisija za nagrade in priznanja Društva slovenskih književnih prevajalcev je s Sovretovo nagrado letos nagradila dve prevajalki - Sašo Jerele za prevod dela *Splet večnosti* pisateljice Marguerite Yourcenar ter Uršo Zabukovec za prevod romana *Mjausk* avtorice Tatjane Tolstoj. Nagrado jima bodo izročili 26. oktobra na društvu. Diplomirana komparativistka in romanistka Saša Jerele prevaja francoske leposlovne avtorice ter humanistična dela. Med njimi je prevedla temeljno delo Reneja Descartesa *Razprava o metodi* (2007). Najgloblje pa je po presoji komisije slovensko književno prevajanje zaznamovala z romani Marguerite Yourcenar. Njen prvi

literarni prevod je bil prav njen roman *Hadrijanovi spomini* (2001), za katerega je leta 2003 prejela priznanje za najboljšo mlado prevajalko, od leta 2013 poimenovano nagrada Radojke Vrančič.

Saša Jerele bo letošnjo Sovretovo nagrado prejela za prevod dela *Splet večnosti* (Beletrina), s katerim je Marguerite Yourcenar zaočkila družinsko trilogijo, začeto z romanoma *Severni arhivi* in *V pobožen spomin*, obenem pa tudi svoj literarni opus. *Splet večnosti* je pripoved o ljubezenskem trikotniku, ki je zaznamoval avtoričino družino, pa tudi njo samo. Sovretova nagrajenka "je počasni, mogočni pripovedni tok romana z močno poetično noto prelila v

slovensko različico, ki večje podaja specifične francoske prozne periode in klasične pripovedne metode, obenem pa ustvarja nov jezikovni izraz slovenščine, ki je sposoben v enem zamažu izrisati neznatne psihološke odtiske literarnih oseb in usodne premike v evoluciji evropske zgodovine", je v utemeljitvi nagrade zapisala komisija.

Druga letošnja Sovretova nagrajenka je diplomirana rusistka in komparativistka ter doktorica ruske literature Urša Zabukovec. Komisijo je prepričala s prevodom romana *Mjausk* ruske pisateljice Tatjane Tolstoj, ki je izšel v sodelovanju Društva slovenskih pisateljev in Foruma slovanskih kultur. Urša Zabukovec prevaja največ iz ruščine, pa tudi iz španščine in poljščine ter iz slovenščine v poljščino. Med njene prevode sodita tako leposlovje kot

Saša Jerele, Mateja Seliškar Kenda, Urša Zabukovec

zahtevno družboslovje in humanistika. Kot pravi sama, svoje prevode rada opremi s spremno študijo. Distopični roman *Mjausk* je po presoji komisije izvrstno in večplastno delo: "brezizhodno in obenem komično, erudiško, pa vendar pretežno napisano v nižjem pogovornem in obenem arhaično patiniranem jeziku". Pripoved je postavljena v umišljeno prihodnost, v ostanke Moskve 200 let po (atomske) Eksploziji, ki

je prebivalstvo zdesetkala, na preživelih in na njihovih potomcih pa pustila posledice - v nekaterih primerih nesmrtnost, v glavnem pa mutacije in iznakaženost.

Mjausk je tako motivno kot jezikovno "prava paša za dojemljivega bralca in vrhunski izziv za prevajalca". Že sam izvirni naslov, neobstoječo besedo *Kys'* je Urša Zabukovec iznajdljivo poslovenila kot *Mjausk* in se v samem besedilu ustvarjalno spoprijela z

množico novotvorjenk. "Obenem je opravila pedantno filološko delo, saj se v besedilu skriva vse polno citatov in namigov na druga literarna dela. (...) Najmočnejši vtis pa ustvari stalno preigravanje razpona jezikovnih registrov, od hu-

morja in sočne, nizke pogovornosti do liričnih, domala presunljivih opisov narave", piše v utemeljitvi. V ožji izbor za Sovretovo nagrado 2017 se je poleg nagrajenk uvrstila še prevajalka Mateja Seliškar Kenda za prevod dela *Zalost Belgije* avtorja Huga Clausa (Beletrina). V komisiji za nagrade in priznanja DSKP so bile Nada Grošelj (predsednica) ter Tina Mahkota, Majda Kne, Nives Vidrih in Primož Vitez.

Portorož / Zborovanje slovenskih arhivov

Pospešuje se digitalizacija cerkvenih matičnih knjig

Na portoroškem zborovanju slovenskih arhivov je Tone Krampač iz Nadškofijskega arhiva Ljubljana povedal, da se je sistematična digitalizacija cerkvenih matičnih knjig že začela. Opisal je začetke digitalizacije, ko so s pomočjo digitalnega fotoaparata, donacije ameriških Slovencev, orali ledino na tem področju (l. 2005).

skenerja s strani ljubljanske nadškofije zelo pomembno dejanje. Zaradi velike uporabe prepisov izvirnih matičnih knjig, ki so jih župniki pošiljali na matično škofijo, so se tudi ti precej poškodovali, zato so se vse škofije odločile, da jih bodo vzele iz uporabe. To je raziskovalcem precej otežilo delo, saj imajo mnoge izvirne matične knjige še vedno na upravnih

nih 'varnostnih' ukrepih tudi odločiti. Na ta način bosta omogočena dostop in iskanje prednikov marsikomu, ki si zdaj zaradi zelo različnih vzrokov tega ne more privoščiti, hkrati pa bodo kadrovske podhranjene ekipe zaposlenih lahko več časa namenjale strokovnemu arhivskemu delu". Mariborski arhiv je z evropskimi sredstvi v sodelovanju

z graško škofijo digitaliziral skorajda vse matične knjige razen prekmurških. Za razliko od avstrijskih matric pa slovenske niso na internetu oziroma so bile prosto dostopne le nekaj tednov. Dostopne so tako le na pomembno, da sta bila na

računalniških mariborskega nadškofijskega arhiva. V Kopru, kjer so z novim arhivarjem zelo hitro praktično vse knjige predstavili v škofijski arhiv, se je digitalizacija tudi že začela. Zaradi velikega navala "gostov" pa so morali povečati čitalnico in tako arhivar mag. Luka Tulnima več toliko časa za digitalizacijo. V primerjavi z drugimi arhivi je koprski kadrovske zelo podhranjen, saj je zdaj tam zaposlen samo Tul. Kljub prošnjam pa ministrstvo še vedno ni odprlo nobenega dodatnega delovnega mesta.

Tino Mamič

Takrat je vse potekalo precej počasneje kot danes. Danes letno poskenirajo in uredijo že okoli 900 matičnih knjig, kar pomeni, da bo projekt končan v kakih treh letih. Ne gre samo za lažjo dostopnost gradiva, ampak tudi za ohranjanje dotrajanih knjig, po katerih ljudje veliko povprašujejo. Zato so digitalizacijo začeli prav s knjigami, po katerih je večje povpraševanje, in s tistimi, ki so zelo poškodovane. Mag. Tone Krampač in dr. Julijana Visočnik opozarjata, da je stanje velikega števila matičnih knjig katastrofalno in je zato nakup sodobnega

enotah, kjer so ponekod praktično nedostopne. Krampač je povedal, da ima Slovenska škofovska konferenca odklonilen odnos do tega, da bi digitalizirane matice dali na internet. Precej evropskih škofij je to že storilo, vendar še zdaleč ne vse. Hrvaške matične knjige so, denimo, skorajda v celoti dostopne na internetu, in to brezplačno. Podobno se dogaja v Avstriji, kjer je vse več knjig na svetovnem spletu. Krampač je dejal: "Zdi se vedno bolj verjetno, da bo tudi Slovenska škofovska konferenca morala razmisliti o tem koraku in se zanj ob primer-

300-letnica kronanja podobe Svetogorske Matere Božje Znanstveni posvet na Sveti Gori

Na Sveti Gori je bil v soboto znanstveni posvet, ki ga je organiziralo Mednarodno središče za primerjalne zgodovinske raziskave (ICCHS) Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v sodelovanju s Frančiškanskim samostanom na Sveti Gori in Restavratorskim centrom Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

Dr. Renato Podbersič, ki si je posvet zamislil skupaj z umetnostno zgodovinarico Moniko Osvald, nam je med odmorom med enim in drugim predavanjem na Sveti Gori povedal, da je to samo še en doprinos k boljšemu poznavanju skupne goriške zgodovine, predvsem pa se mu je zdelo pomembno, da sta bila na

posvetu enakopravna oba jezika današnje Goriške, nastopajoči zgodovinarji so namreč lahko govorili v slovenskem in italijanskem jeziku: "Menim, da je to današnji obraz Goriške in lep poklon naši Svetogorski Materi Božji, tudi več kot dostojen doprinos naši skupni zgodovini". Prav Renato Podbersič je predsedoval jutranjemu delu posveta, ki ga je uvedel s pozdravom gostitelj posveta, rektor svetogorske bazilike p. Simon Peter Berlec, ki je tudi prisotne nagovoril, da smo zmogli molitev Svetogorski

Materi Božji v čast. Starosta goriških zgodovinarjev prof. Sergio Tavano je dal svojemu posegu naslov *Kulturnozgodovinski spomini na Svetogorsko Mater Božjo in njeno svetišče*, že v začetku pa je povedal, da je bil prvič na Sveti Gori že pred 85 leti. Zgodovinarica Liliana Ferrari in Lucia Pillon sta imeli vsaka svoje predavanje z naslovom *Kultur-*

OFM pa je spregovoril o temi *Pomen kronanja svetih podob*. Matej Klemenčič je vodil popoldanski del zgodovinskega seminarja, ki ga je uvedel zgodovinar dr. Renato Podbersič z referatom *Kronanje Svetogorske Matere Božje in gvardijan p. Romuald Sitar*. Anchise Tempestini je spregovoril o avtorju milostne podobe na Sveti Gori. Kustos muzejev v Gorici Alessan-

Monika Osvald, Sergio Tavano in Renato Podbersič (foto JMP)

nozgodovinski oris Goriške na začetku 18. stoletja, medtem ko je Jože Škofljanec spregovoril o temi *Frančiškani province sv. Križa, varuhi svetogorskega svetišča*.

Novogoriški zgodovinar Vojko Pavlin je pod naslovom *Prostor prve svetogorske cerkve* spregovoril o zgodovinskih virih, ki govorijo o tem, da prvo svetišče na Skalnici ni bilo na današnjem mestu bazilike. Direktorica Kulturnega doma iz Nove Gorice Pavla Jarc je pod naslovom *Umetnostnozgodovinska podoba cerkve na Sveti Gori* podala zgodovinski oris. Silvin Krajnc

dro Saša Quinzi je spregovoril o temi *Ikonografija zgodbe Uršule Ferligoj*, Katra Meke je imela referat z naslovom *Ana Katarina pl. Schellenburg, darovalka zlatih kron*, Miha Jeršek pa je govoril pod naslovom *Značilnosti draguljev v kroni Svetogorske Matere Božje*. Svetogorska milostna podoba, to je slika Matere Božje z Jezusom med prerokom Izaijo in sv. Janezom Krstnikom, je prišla na Sveto Goro kot dar oglejskega patriarha Marina Grimanija leta 1544.

/str. 16
Jurij Paljč

SNG Nova Gorica / Premiera: Ronja, razbojniška hči

Moč prijateljstva-ljubezni, ki podira vse pregrade

Ob začetku jeseni so svoja vrata odprli tudi gledališki hrami na Slovenskem. Vsa tri narodna gledališča so za uvod v novo sezono 2017/2018 odigrala dela iz klasične dramske zakladnice. SNG Drama Ljubljana, ki v svoji letošnji slavnostni sezoni – 150 let je minilo, odkar so 24. aprila 1867 ustanovili Dramatično društvo – ima v repertoarju le slovensko gledališko ustvarjalnost, je za uvod odigrala Cankarjeve *Hlapce* v režiji Janeza Pipana, SNG Maribor prav v teh dneh uprizorja *Hamleta* velikega dramatika Shakespeara, v režiji hrvaškega režiserja Krešimirja Dolenčiča, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica pa je letošnjo sezono začelo z iskrivimi *Barufami*, ki jih je po znanem tekstu Carla Goldonija priredil Predrag Lucić, v kričavo obmorsko prepirljivost pa enkratno odel režiser Vito Taufer. O predstavi smo že pisali ob junijski uprizoritvi, ki je bila zaradi slabega vremena v SNG Nova Gorica namesto v amfiteatru na Kromberškem gradu, a se

bomo k njej gotovo še povrnili. Po razposajenem zdrharskem uvodu je SNG Nova Gorica drugo predstavo v letošnji sezoni namenilo najbolj kritičnemu občinstvu, ki ga je težko zadovoljiti, otrokom oz. najstnikom od devetega do kakega petnajstega leta starosti. Zanje je izbralo delo *Ronja, razbojniška hči* (Ronja Rövardotter, 1981) zelo priljubljene švedske pisateljice Astrid Lindgren (1097-2002), ki je še posebno zaslovela s svojo *Piko Nogavičko*. Mladinski roman *Ronja, razbojniška hči* je postal tudi film, risanka, z dramatisacijo Annine Enckell pa še gledališka predstava, ki je na Slovenskem prvič zaživela pred leti v SLG Celje. Zdaj pa je zgodba v sočnem, barvitom prevodu Andreja Jakliča in v dinamični režiji režiserja mlajše generacije Juša A. Zidarja, ob dragoceni dramaturški pomoči Tereze Gregorič, zažarela - brez odvečnega "pridigarskega" tona - v vsej svoji jasni sporočilnosti, da moralna pravila še zmeraj veljajo in jih ni

mogoče obiti, če želimo mirno živeti s svojo vestjo. Ronja (Urška Taufer), ki se rodi v viharni noči v trdnjavi sredi temnega gozda, je hči razbojnika Mattisa (Gorazd Jakomini) in matere Lovis (Maja Nemec). Mattis je grozen, malce pa tudi smešno gospodovalen "vrhovni" poveljnik tolpe, ki jo

sestavljajo razmišljujoči Skale-Per (Peter Harl), Mali Snip (Jure Kopušar) in jecljavi Jutto (Nejc Cijan Garlatti). Ti plenijo in koljejo vsepovsod in jim ni nič mar za

solze oropanih. V tem okolju odrasča Ronja, ki je še sama, po njihovem zgledu, uporniška, drzna, napadalna, grobega obnašanja, dokler ne spozna vrstnika Birka, umirjenega, preudarnega sina poglavarja druge razbojniške tolpe, Borka (Blaž Valič), in njegove žene Undis (Ana Facchini). Oni so se naselili v severnem delu Mattisovega gradu, ki se je razklal na dvoje ob neurju, tako je med dvema deloma nastal glo-

gled zaiskri neka simpatija, ki kmalu preide v iskreno prijateljstvo, nato pa v mladostniško, romantično obarvano ljubezen. Njenega klitja ne more ovirati sovražstvo, ki ločuje njuni družini. Ko se Ronja zave, kaj pomeni ropanje, kot Birk ne odobrava početja svojih staršev in skupaj skleneta, da ne bosta nikdar razbojnika. Svobodna hočeta biti. Njuno močno čustvo omreži še ostale, da nehajo ropati in zakopljejo bojno sekiro. Režijsko in igralsko dovršena predstava je vseskozi dinamična (pri razgibanosti igralskih interpretacij je viden delež svetovalke za gib Leje Jurišič). V njej se pripovedna nit jasno in gladko razvija na stilizirano uokvirjenem prizorišču, na katerem linearni scenski elementi scenografinje Petre Veber nazorno nakazujejo razklani grad. Osvetlitve odra in njegove zatemnitve (mojstrski oblikovalec luči je Samo Oblokar) ustvarjajo pravo vzdušje, prav tako tudi glasba Branka Rožmana (posebej je zaznaven doprinos bobnarja Vladimirja Hmeljaka). Strašljive trenutke nevihte in skrivnostnega pojavljanja mračnih sil temin (prepričljiva je enigmatična pojava Gozdnice

Dušanke Ristić, ki se ob koncu prelevi v Vesno, prinašalko cvetja) pa spremljajo zvoki, za katere je zelo učinkovito poskrbel Matej Čelik. Igralci - oblečeni v elegantne kostume - pravo nasprotje njihovemu obnašanju - so imenitno izrisali svoje like in jih prepričljivo vodili iz grobega, sicer večkrat smeh vzbujajočega obnašanja smrdljivih razbojnikov v bolj uglašen in spravljiv prijateljski ton. Pri tem je izstopal Gorazd Jakomini; Mattis je orisal najprej kot samopašnega "trino-ga", ki pa se na koncu zgodbe razneži do solz in postane pohleven in spravljiv, tudi po zaslugi žene Lovis, ki jo z izrazitimi, razumevajočimi, a tudi odločnimi značjskimi otenki izrisuje Maja Nemec. Urška Taufer je svojo Ronjo povsem naravno postopoma vodila iz grobe neotesanosti in drznosti v nežnost in mehko-bo zaljubljenega dekleta. *Ronja, razbojniška hči* v odrski postavitvi SNG Nova Gorica je "velika" predstava, ki jo je lepo sprejela mlada publika že na premierni uprizoritvi, 26. septembra 2017 - med gledalci sta bila tudi pisatelj Vito Taufer in režiser Vito Taufer, ded in oče igralka Urške -, a ima veliko povedati tudi odraslim, ki so prevečkrat premalo pozorni na mnenje in želje mladih.

Iva Koršič

Arheološki park Svete Barbare nad Miljami

Bogato zgodovinsko najdišče v severnem Jadranu

Naši predniki so že ob koncu 19. stoletja ugotovili, da je bilo Avstrijsko Primorje območje bogato z arheološkimi najdbami. Med najbolj znane in vnete raziskovalce, ki so v 19. in 20. stoletju dobesedno do zadnjega kotička preiskali istrska, kraška in tržaška tla, sodi Ludwig Karl Moser (1845-1918). 30 let je bil profesor naravoslovja na državni nemški gimnaziji v Trstu in dopisnik Osrednje komisije za varovanje arheoloških spomenikov na Dunaju. Ludwig Karl Moser je leta 1902 odkril tudi največje istrsko prazgodovinsko grobišče, imenovano "Socerbska nekropola". S svojim strokovnim in sistematičnim raziskovalnim delom je zapustil številnim novim arheologom in raziskovalcem nepogrešljiv pripomoček pri nadalje-

vanju raziskovalnega dela. Dokumenti iz Moserjevega arhiva so bili v pomoč tudi arheologom spomeniškega varstva v Trstu, ki so se pred več kot desetimi leti lotili izkopavanja in preučevanja najdišča na Elerjih pri Sveti Barbari v miljski občini. Profesor Moser je namreč na omenjenem najdišču začel izkopavanja že leta 1889. Prazgodovinsko gradišče Elerji se dviga 241,9 metrov nad morskovo višino na vzpetini iz flišnega peščenjaka. Naseljeno je bilo verjetno od začetka srednje bronzne dobe do železne dobe (1700 - 1600 pr. Kr.) in dalje v rimski dobi. Strateški položaj gradišča je omogočal nadzor nad potmi, ki so vodile do severnega Jadrana; v to območje sta spadali tudi naselji Štramar in Dolga krona. Gradišče Elerji je bila obzidana

vas, zgrajena na terasastem griču z obrambnimi in podpornimi zgradbami, ki so jih uporabljali za bivanjske potrebe, za rejo živine in poljedelstvo. Na mestu, kjer je stala osrednja stavba, je izvir, ki so ga verjetno že v prazgodovini uporabljali za bogočastje. Prebivalci gradišča Elerji so bili pretežno rejci in lovci. Bližina morja je njihovo prehrano obogatila z morskimi mehkužci in ribami. Po ocenah arheologov je gradišče Elerji edinstveno v naši pokrajini, saj je edino prazgodovinsko gradišče, pri katerem so odkrili tudi nekropolo, ki se nahaja približno 300 metrov severovzhodno od gradišča. Na podlagi manjšega števila pokopov (34) raziskovalci sklepajo, da so v stoletjih izvajali pokope na različnih lokacijah. Žarni grobovi,

ki so jih tu odkrili, imajo okrogle jame, ki so skoraj v večini primerov pokrite s ploščo iz peščenjaka. V notranjosti posameznih grobnic so arheologi našli razne predmete, kot so sponke, pasovi, verižice, uhani, prstani, bronasti gumbi, kovanci iz Ogleja, orožje in orodje.

Največji družbeni razvoj je gradišče doseglo v času starejše železne dobe (med 10. in 8. stol. pr. Kr.). Tudi zaradi najdb iz bližnje nekropole se to najdbišče uvršča med najpomembnejša najdišča v vzhodnem delu severnega Jadrana. Zgledno urejen arheološki park

Svete Barbare, ki obsega gradišče in nekropolo, je postal nova turistična točka miljske občine, ki skupaj z naseljem Starih Milj in mestnim arheološkim muzejem nudi obiskovalcem in zgodovinarjem bogato in edinstveno zgodovinsko ponudbo.

MM

Uvodno predavanje nove sezone DSI

O J. Ev. Kreku, "revolucionarju v talarju"

Socialna akademija je zasebni zavod za izobraževanje, raziskovanje in kulturo, ki sta ga ustanovili društvi Mladinski ceh in Slovenski katoliški izobraženci. Poslanstvo ima na treh ravneh, in sicer nagovarja posameznike za državljanske kompetence, krepi posameznike znotraj skupin, posledica obeh pa sta krepitev družbe in delo za skupno dobro. Že deveto

tem, ali delamo, da živimo, ali samo, da preživimo?

V nadaljevanju so predvajali film *Samo začeti je treba*, o Janezu Evangelistu Kreku, osrednji zgodovinski osebnosti Socialnega tedna 2017, ki ga je pripravil študijski krožek, ustanovljen in delujoč prav v ta namen. V krožku so sodelovali ljudje zelo različnih poklicnih profilov, univerzitetni

trideset, želijo si čim bolj spodbujati dogodke na krajevni ravni. Izhodišče nam ponuja razmislek o

profesorji, zgodovinarji, multimedijški navdušenci itd. V delo je vloženih veliko prostovoljnih ur. Letos mineva stoletnica smrti Janeza Evangelista Kreka, duhovnika, ki se je rad smejal in šalil, ki ni nikoli žalil in vsak človek je zanj imel svoje dostojanstvo. Imenovali so ga "re-

volucionar v talarju". Za zgled je imel svojo mamo, ki je ljubila bližnjega, se razdajala vsem in je rada brala. Ko je bil posvečen v duhovnika, so ga poslali na elitno teološko univerzo na Dunaj, kjer je spoznal socialno stisko ljudi. Po vrnitvi v domovino je nagovoril množico na prvem socialnem taboru. Boril se je za kmečko vprašanje, da bi rešil slovenskega človeka pred propadom in izselitvijo. Imel je pedagoški talent in osebno izkušnjo revščine. Bil je človek, ki je razumel vprašanje stiske in je skušal ljudem pomagati, da bi živeli v polnosti svoje življenje. Cerkev je Kreka podpirala, saj je bil gonilna sila organiziranja ljudi. Živel je za druge, znal je ljudi nagovoriti in jih je spodbujal, da bi stopili skupaj za svoje pravice. Ogromno je naredil v zgodovini kmečkega, delavskega in potrošniškega združništva. Spodbujal je, naj ustanavljajo zadruge in si prizadeval za dostojno življenje mladih. Zavzemal se je za šolanje kmečkih deklet. Brez sredstev za komunikacijo je zbral okrog sto tisoč ljudi. Spodbujal je zvezo med molitvijo in delom. Janez Evangelist Krek je "bral človeka kot knjige" in je vso energijo vložil v ta projekt.

Metka Šinigoj

Sergio Pahor in Janko Korošec (foto damj@n)

leto zapored prirejšajo Socialni teden, namen katerega je spodbujati posameznike k družbeni odgovornosti in aktivnemu državljanstvu. Z njim želijo krepiti civilno družbo in prispevati k razmišljanju o izzivih, ki čakajo v prihodnosti Slovenijo, Evropo in svet. Glavne vrednote tega projekta so solidarnost, občutek za drugega, krščanski nauk, pravičnost in skupno dobro.

S Socialnim tednom je Društvo slovenskih izobražencev začelo novo sezono. Prisotne v Peterlinovi dvorani je pozdravil predsednik Sergio Pahor, ki je nato predal besedo Janku Korošču, vodji tega projekta. Spregovoril je najprej o svoji poti in dejal, da se je pozno angažiral v civilni družbi, kljub temu pa je mnenja, da je treba poskrbeti za skupnost. K Socialnemu tednu je pristopil leta 2010, štiri leta pozneje pa je postal vodja projekta.

Letošnji Socialni teden ima poslanico *Delam, da (pre) živim* in se napaja ob človekovem dostojanstvu. Medtem ko ga na primer v Franciji, ki ima že dolgoletno tradicijo, prirejšajo v obliki dvodnevni konferenc v istem prostoru, je v Sloveniji različno: v enem tednu se zvrstijo dogodki po vsej Sloveniji. Letos jih je bilo več kot

Stališče stranke Slovenska skupnost

Mar je openski tramvaj simbol zanemarjanja "oddaljenega" Krasa?

Slovenska skupnost z zaskrbljenostjo spremlja polemike, ki so se v zadnjih tednih pojavile v zvezi s ponovnim zapletom glede obratovanja openskega tramvaja. Zavračevanje strokovnih ugotovitev in posledično tudi popravi po nesreči, ki se je pripetila pred več kot letom dni, onemogoča ponovni zagon openskega tramvaja, ki ga prebivalstvo potrebuje ne le kot ekološko naravnano in učinkovito prevozno sredstvo, ampak ga ceni tudi kot enega izmed simbolov tržaške stvarnosti in kot pomemben kulturno-zgodovinski pomnik našega območja. Pristojnosti odgovornih so povsem jasne in slepomišljenje, do katerega prihaja pri predstavljanju odgovornosti, je še najprej znak neresnega odnosa javnih upraviteljev do tu živečega prebivalstva.

Odsotnost tramvaja je med našimi ljudmi zelo občutena. Gotovo pa predstavlja zelo veliko in nedopustno vrzel tudi ob večjih športno-kulturnih dogodkih, kakršna je tudi Barcolana. Morda ob tem občinska uprava, predvsem pa njen odbornik za javna dela Bucci pozabljata, da se

tržaška občina razteza tudi na obronkih Krasa, da se tu že stoletja uspešno razvijajo raznolike trgovske, gostinske in druge dejavnosti in da kulturne znamenitosti na tem delu Krasa

prostora in ki nam ga številna kulturna mesta zavidajo.

Zato pozivamo občinsko upravo, da čim prej razreši morebitne nejasnosti v zvezi z naročili ekspertiz in vzro-

nadgrajujejo in bogatijo celotno turistično ponudbo našega območja. Opčine, do katerih bi lahko tudi v dneh Barcolane peljal tramvaj, so eno izmed izhodišč za spoznavanje lepega dela Krasa. Med te znamenitosti nedvomno spada tudi openski tramvaj z bogato in živahno zgodovino, ki je poznana tudi izven našega

kov nesreče ter s tem omogoči čimprejšnje ponovno obratovanje openskega tramvaja. Upravičeno pričakujemo, da bo v dneh turističnih prireditev občinska uprava poskrbela tudi za nadomestne vožnje avtobusa, ki bo povezoval Opčine z mestnim središčem in tako omogočil obisk turistov na Krasu.

Kratke

Tudi na Krasu radi hodijo v "teater"

Kobjeglava je kraška vasica, znana po prvovrstnem pršutu in teranu. Domačini, ki jih je nekaj nad dvesto petdeset, so zelo ponosni na svoj kraj, ki z bližnjo vasico Tupelče sestavlja skupno jedro z bogato zgodovinsko in krajinsko tradicijo. S spreahodom po vasici in z natančnim opazovanjem lahko obiskovalec spozna mnoge elemente kraške arhitekture. Posebno zanimivi so vhodi na dvorišča, vodnjaki in drobni kamnoseški detajli. V cerkvi sv. Mihaela velja kamniti baročni oltar za enega najlepših v Sloveniji. Tudi padlim v NOB so postavili zelo originalen spomenik v obliki domačije z vodnjakom in s kamnitimi posodami. Ob cerkvi so zgradili kamnito pastirsko kočjo, prav takšno, v katero so se pastirji zatekali ob neugodnih vremenskih razmerah. Domačini so zelo aktivni in si prizadevajo, da bi svojo vas obogatili tudi s kulturnimi, športnimi in rekreacijskimi dejavnostmi in prireditvami. V soboto, 7. oktobra, je domače društvo Kraški slavček povabilo v goste člane Prosvetnega društva Štandrež, ki so nastopili v Kulturnem domu z vedro igro Gremo v teater; hvaležna publika jo je zelo lepo sprejela. Organizatorji so štandreške igralce povabili, naj še pridejo gostovat k njim s tako zlahtnimi predstavami. Naj še omenimo, da je v tem kraju zelo priljubljen

balinarski šport in deluje več ekip, tako moških kot ženskih. Nastopajo tudi na državnem prvenstvu in so vedno na prvih mestih lestvice. / DP

Poziv na prijavo na občinski razpis za občinske vzgojne službe

Stalna razpoložljivost osebja z znanjem slovenskega jezika v občinskih vzgojnih službah je odvisna tudi od udeležbe slovenskih kandidatov na občinskem razpisu za dodatna seznama izven uradne lestvice. Razpisa sta namenjena vzgojno-izobraževalnim delavcem z znanjem slovenskega jezika v slovenskih občinskih jaslih in vrtcih v šolskem letu 2017-2018. Zainteresirani kandidati se na razpisa lahko že prijavljajo, objavljena sta na spletni strani občine in dosegljiva na povezavi <http://bandieconcorsi.comune.trieste.it/p/index/tipo/Concorsi/>.

Dodatna seznama izven uradne lestvice omogočata, da bodo v letošnjem šolskem letu lestvice okrepljene s slovenskimi supletji z dodatnih seznamov in da bo pouk v slovenskih razredih nemoteno potekal v slovenskem jeziku.

Za dodatne informacije, vezane na razpise in lestvice, ostajajo na razpolago občinski uradi in slovenska občinska svetnika Igor Svab (SSK) in Valentina Repini (DS).

Devin / Lutkovno gledališče Pristanišče

Lisička in druge živalice so kratkočasile otroke

Medtem ko so v soboto, 7. oktobra 2017, v Trstu potekale še zadnje priprave na nedeljsko regato Barcolano, so se otroci v Devinu, v zavetju posebnega pristanišča, *Lutkovnega gledališča Pristanišče*, zelo lepo imeli v družbi izvrstne lutkarice in pevke Nike Solce, ki ji lutkarska umetnost skupaj z glasbo, petjem ter odkrivanjem barvitih svetov pomeni vse. Sama namreč izhaja iz umetniške družine. Njen oče je Brane Solce, mama pa Maja Bavdaž, ki sta v 80. letih prejšnjega stoletja ustanovila Papilo gledališče in uporabljala papirnate lutke v svojih inovativnih, drobnih vsem razumljivih predstavah, ker so temeljile na podobah in zvokih (večkrat sta se z njimi udeleževala Puppet Festivala v Gorici). Njen brat Matija je v lutkarstvu dosegel celo doktorat na gledališki akademiji DAMU v Pragi in nenehno potuje na vse konce sveta in podarja gledalcem svoje umetniško znanje. Niko je ljubezen do lutkarstva in petja prevzela že v otroških letih in zdaj jo deli z gledalci, katere vselej očara s svojim nežnim prepričljivim nastopom. Prav tako pristrčno je bilo tudi v Devinu, v krasnem sončnem dopoldnevu, ko je bila Nika Solce gostja drugega srečanja iz niza štirih predstav

Lutkovnega gledališča Pristanišče. Le-tega prireja OPZ Ladjica in Devinski mladinski krožek, ki mu predseduje v *Pristanišču* zmeraj prisoten Danijel Fabi Pahor, v sodelovanju s Slovensko prosveto, MoPZ Fantje izpod Grmade in ob pomoči Zadružne kraške banke. Predstavo *O lisički zviti tički in drugih zverincah* so si otroci ogle-

uvod je ob spremeljavi kitare zapela pesmico *Lisička je prav zvita zver*. Nekateri "pogumnejši" otroci in odrasli so ji pomagali peti. Potem pa je z lutkami pripovedovala pravljico o lisički, ki je hotela pretentati zajčka, a na koncu se je sama ujela v svojo past. Več uspeha je imela zvitorepka v drugi pravljici, kjer je pošteno zagodla volku, ker jo je ovadil bolnemu medvedu. Gozdne živalice je prepričala, da so njegovi brki najboljše zdravilo za medveda. In ta-

dali v lepo obnovljeni dvorani devinskih zborov. Veliko jih je posedlo na udobne blazinice in pozorno spremljalo pravljico nit, ki jo je ob ljubkih lutkah iz blaga spletala Nika Solce. Gledalcem je učinkovito predstavila dve pravljici. Za

ko je ubogi volk ostal brez brk – volk brez brk pa ni volk! Še njegovi domači ga niso spoznali! Tudi to pravljico je Nika Solce čarobno pospremila s pesmico z "baladnim" nadihom. Na koncu pa je zapela in z lutkami animirala še hu-

domušno *Prišla je miška*, ki smo jo radi peli tudi mi, nekdanji otroci. Nato so jo zapeli z njo tudi vsi v dvorani. Tudi tokratno srečanje z lutkami je bilo zelo pristrčno in doživeto in je otrokom razkrilo lepoto ljudskih pravljic. Ob njih pa so morda mali poslušalci spoznali, da se še sami vedejo včasih tako, kot se je lisička, saj živalice v pravljicah imajo vselej človeške lastnosti. Preden se je začelo pravljico dogajanje, je mlada publika s Petro in Tino prebrala nekaj nenavadnih besed iz tokratnih pravljicnih vsebin, da bi se ji še malce razširilo besedno obzorje. Ob koncu so se otroci razdelili v dve skupini: najmlajši so z Lucijo izdelovali lisičke iz lepenke, osnovnošolci z Nado pa iz koščkov blaga. Medtem pa so starši lahko pokramljali ob kavici in sladici. *Lutkovno gledališče Pristanišče* je tudi to: trenutek oddiha za odrasle. Med njimi je bil tokrat tudi predsednik MoPZ Igor Antič. V soboto, 14. oktobra, se bo pravljica niz *Lutkovnega gledališča Pristanišče* nadaljeval s krajšo predstavo *Želim si leteti*, ki jo bodo z izvirnimi lutkami prikazale študentke Pedagoške fakultete Koper. Monika Narat, Urška Repanšek in Tjaša Žagar so vse same opravile: napisale so scenarij, poskrbele za režijo, si zamislile in izdelale sceno, lutke in glasbo. Otroci, pridite v Devin in se pridružite približno tridesetim abonentom na čarobnem srečanju z lutkami!

IK

Obvestila

Marijanska pobožnost v Marijinem domu v ul. Risorta 3, s shodom članic Marijine družbe Marije

Milostljive in z občinim zborom, bo v nedeljo, 15. oktobra; začetek ob 16. uri v domski kapeli; vabljeni vsi Marijini častilci.

S 1. strani

Zadružna kraška banka ...

Predsednica nadzornega odbora bo še naprej Martina Malalan, v njem pa bosta sedela še Aldo Cunja in Lorenzo Devetak. Novi organi bodo morali vzpostaviti izhodišča, procese in oblike nadzora, ki bodo ustrezali dimenzijam novega

Trenta posredovala informacije o napredovanju procesa snovanja zadružne bančne skupine (člani Zadružne kraške banke so maja sklenili, da v okviru reforme sistema zadružnih bank pristopijo ravno k tej skupini).

Oktober šteje nova zadružna bančna skupina 101 zadružno banko, kar sovpada s 1.600 poslovalnicami v 79 italijanskih pokrajinah. To pomeni, da se bo glede na računovodske podatke uvrstila na osmo mesto med bankami v Italiji. Še najbolj pomemben pa je podatek, da bo med boljšimi po kapitalski ustreznosti (količnik temeljnega kapitala

Robert Devetta

subjekta. Zgoraj navedenim je poverjena naloga, da upravljajo oziroma nadzirajo novo, večjo in solidnejšo banko, ki želi na svojem območju poslovanja postati referenčni partner ustanov v javnem in zasebnem sektorju. Z združenimi močmi želi bolj učinkovito uresničevati poslanstvo lokalne banke in ostati ob strani naši skupnosti. Še pred tem so se visoki predstavniki Zadružne kraške banke udeležili simpozija z naslovom Territori Persone Valori, ki je bil v sredo, 27. septembra 2017, v Milanu. Na simpoziju je Cassa Centrale Banca iz

Adriano Kovačič

CET1 znaša 17,20 %). Zadružna bančna skupina bo pripravljena najkasneje julija 2018, lahko pa pričakujemo, da bo proces končan še pred tem datumom.

realistični elegiji *Zwischen uns Beiden* (Med nama dvema) iz l. 1971 in ironični razvpiti ljubezenski zgodbi *Frankfurt Kaiserstraße* iz l. 1981. Druga privlačnost festivala je bila *Dagmar Lassander*, seksi junakinja erotičnih filmov iz 70. let, kot nemški *Andrea - Wie ein Blatt auf Nackter Haut* (Andrée - L'esperazione del desiderio nell'amore femminile) režiserja Hansa

Schott-Schöbingerja (1968) ali komedij, kot Sordijev *Il comune senso del pudore* (1976), in grozljivk, kot sta *La lupa mannara* Rina Di Silvestra in *Black Cat* Lucia Fulcija (1981).

Letos so zabeležili več občinstva, čeprav so ga sestavljali pretežno ljubitelji filma. Škoda, da se ne opogumi več mladih in gledalcev, ki sicer polnijo dvorane drugih tržaških festivalov, Trst Film Festivala, znanstvene fantastike, kratkometražcev. Festival Tisoč oči ostaja za krajevne ljubitelje še vedno ledena gora, ki pod gladino skriva številne neznane in nezakrite bisere. Sam lahko povem, da vsakič, ko stopim v temno dvorano Miele in si ogledam karkoli iz festivalskega programa, čeprav nimam pojma o filmu in avtorju, čeprav je film brez podnapisov in ne razumem besed, nisem skoraj nikoli razočaran po projekciji, nasprotno, zato kar pogumno in ne zamudite priložnosti!

Davorin Devetak

Odkriti angleški režiser S. Holt, nemški R. Fritz in jugo avantgarda

Že šestnajstič svojevrstni festival 1000 oči v Mieli (2)

Iz zakladnice italijanskega filma so bila na ogled številna dela, denimo F. M. Poggiolija (Sissignora, Gelosia, Il cappello da prete), P. Germija (La città' si difende, Gelosia, Il testimone, Il cammino della Speranza), G. De Santisa (Roma ore 11, La strada lunga un anno), A. Genine (L'ultimo lord, La gelosia), Damianija (Il rossetto), N. Citera (W la foca), L. Zampe (L'onorevole Angelina), G. Bianchija (Assicurasi vergine). V popoldanskem programu smo si npr. ogledali *Signore & signori* iz leta 1966, duhovit portret zatočnosti in hinavščine province iz Veneta Pietra Germija in dve bolj resni zgodbi o ljubezni in strasti, vpreženi v nasilnost in starokopitnost Sicilije. Elio Petri je mojstrsko ekraniziral roman Leonarda Sciascie *A ciascuno il suo* (1967), z G. M. Volonte', I. Papas in G. Ferzetti, Damiani pa prvič ovrednotil pred kamero svežo lepoto Ornelle Muti v liku uporniške najstnice *La moglie piu' bella* (1969). Šlo je za krasno lekcijo zgodovine, ne le italijanskega filma, ampak tudi sodobne zgodovine italijanskega severa in juga, skozi duhovito, inteligentno in antropološko branje občutljivih režiserjev, ki nam v filmskem mediju podaja tudi veren dokument časa.

Mila Lazić je pripravila skrben pregled o hrvaški in srbski filmski avantgardi 60. in 70. let, krogu vsestranskih neetabliranih filmarjev, ki so s svojimi ekstravagantnimi, artističnimi in skrajnimi deli nemalo razburkali in razburili takratno jugoslovansko kulturo in politiko. S posredovanjem Hrvatskega filmskega saveza iz Zagreba, Jugoslovenske kinote-

ke in Centar filma iz Beograda so si ljubitelji filma lahko ogledali poetične vizije Splitčana *Ivana Martinaca* (1938-2005) in *Mihovila Pansinija* (1926-2015) s Korčule, na formatih 8 mm in 16 mm; nadalje satirične, ikonoklastične, erotične provokacije, ki so obračunavale z dogmami in tabuji družbe in politike. V prvi vrsti

rabo jazz. Neponovljivo generacijsko - umetniško izkušnjo je v Trstu predstavil srbski režiser *Slobodan Šijan*, avtor znamenitega filma *Kdo tam poje* in knjige *Kino Tom - Antonio G. Lauer ali Tomislav Gotovac, med Zagrebom in Beogradom*. Letošnjo festivalsko podobo je zaznamovala dvojica hollywood-

Signore & Signori

so bila to dela Beograščana *Lazara Stojanovića* (1944-2017), ki je zaradi diplomskega celovečerca *Plastični Isus* (Plastični Jezus) iz l. 1972 bil zaprt 3 leta, film pa je ostal "v bunkerju" do odjuge leta 1990, ko je na festivalu v Montrealu prejel nagrado Fipresci. Protagonist filma je Stojanovićev drug, filmar, performer in konceptualni umetnik *Tomislav Gotovac* alias *Antonio G. Lauer* (1937-2010), eden od karizmatičnih likov jugo-scene, iz Zagreba, a dejaven v Beogradu, avtor poetične in obenem subverzivne montaže lastnih in arhivskih posnetkov, od domačih nemih filmov do Godarda, z izrazito upo-

skih zvezdnic Joanne Woodward in Lee Remick iz klasične melodrame *The Long, Hot Summer* (Dolgo vroče poletje). Oblikovalka Cristina Vendramin je povedala, da je detalj iz Rittovega filma izbral sam direktor Grmek, nemara zato, da bi izrazil letošnjo sentimentalno in ognjevito rdečo nit festivala, katerega razpoznavni znak je prav glamur. Pet crnih dram, ljubezenskih, akcijskih, eksistencialnih, psiholoških grozljivk, ki jih je Möller zbral za letošnji prvi pregled *Setha Holta* (1923-1971), je potrdilo njegovo izbiro. Na videz zgolj žanrske in nizkopračunske pro-

Ornella Muti v filmu La moglie piu' bella

Nadiške doline / Trdno zakoreninjena navada

Burnjak, veselje in harmonike

Ob pojmu Nediške doline seveda najprej pomislimo na zeleno-modro barvo voda in pobočij, na harmonike, ki so duša teh poštvalnih ljudi, in seveda na kostanj, v beneškem narečju "burje". Morda predstavlja burnjak, praznik - ali senjam po domače - kostanja, eno izmed najlepših in največjih priložnosti druženja v Benečiji. Letošnje praznovanje bogate, dobre sezone se je začelo v Čarnemvarhu (Montefosca), kjer so v nedeljo neutrudni člani Planinske družine Be-

nečije priredili že tradicionalni *Burnjak*. Letos je bilo sončno in toplo vreme naklonjeno predvsem številnim pohodnikom, ki so res množično prišli iz Nediških dolin, iz sosednjih Brd in Slovenije pa tudi iz Trsta in Gorice, da so skupaj prehodili

triurno krožno pot "Sedmih planin". Na pohodu je bilo seveda poskrbljeno tudi za bogat prigrizek z narezkom in domačim sirom iz črno-varške mlekarne. Praznik se je nato nadaljeval v središču vasi, kjer je po obilnem kosilu zadišalo še po kostanju in rebuli, člani Beneškega gledališča pa so prisotne razveselili z zanimivo, a tudi hudomušno predstavo, ki je nastala v okviru projekta *Civiale, po slovensko Čedad*. Praznik se je nato končal z zabavo ob igranju številnih mladih in manj mladih domačih harmonikarjev, veselja

pa seveda ni bilo konec, dokler ni zmanjkalo domačih slaščic, kostanja in rebule, pa seveda tudi blagodejnih sončnih žarkov. Ob tej priložnosti so bili na ogled tudi vaška cerkev, vaška mlekar- na, Blumarski muzej mask in starin ter stari električni mlin, "maln".

Pri tem moramo dodati, da je bil mlin komaj obnoven s požrtvovalnim delom članov Planinske družine, fresko na zidu, ki ponazarja angela in hudiča ter govori o pravičnih merah, pa sta skupaj restavrirala Društvo beneških umetnikov in Inštitut za slovensko kulturo, ISK. Oktobrskega veselja seveda še ni konec, saj je za prihodnjo nedeljo napovedan *Burnjak* v Gorenjem Tarbiju (Tribil Superiore). Praznik, o katerem je letos na veliko pisal dnevnik Il Mes-

saggero, češ da Benečani nočejo furlanske frike na svoji prireditvi in se trdo držijo svojih navad, je menda največja beneškoslovenska prireditelj branijo in ohranjajo s svojim požrtvovalnim trudom in prostovoljnim delom. *Burnjak* v Tarbiju prirejajo vaščani in tarbijska fara, športno združenje Gorenji Tarbij, Kmečka zveza ter Pro loco Nediške doline ob sodelovanju številnih manjših

krajevnih društev in organizacij. Letos se bo senjam začel ob 9.30 s pohodom po kontrabantski poti, kmalu nato bodo odprli čezmejni sejem domačih pridelkov in obrti, ob 10.00 bosta sledila sv. maša in zborovski koncert. Po vaških ulicah bodo igrali harmonikarji, bogata bo ponudba hrane in pijače, pekli pa bodo seveda kostanj, burje. Veselica se bo nato nadaljevala pa tudi končala s plesom ob zvokih ansambla Roka Žlindre.

Suzi Pertot

Katja Ferletič

TAKI SMO (11)

Evolucija "androgenega" stila: od elegance Grete Garbo do sodobnih ekscesov

Že pred leti smo v ženskih kolekcijah najbolj slavnih modnih oblikovalcev zasledili prisotnost elementov, ki pripadajo po navadi moškim oblačilom: barvane naramnice, klobuki, blazerji, kravate in t. i. "Oxford" moški čevlji z vezalkami. Zdi se, da je "androgen" stil tudi letos zelo priljubljen.

"Mannish look" v modi naj bi predstavljal pretočnost med moškimi in ženskimi lastnostmi v današnjem svetu, ko se vedno bolj pogosto pojavlja vprašanje pripadnosti enemu ali drugemu spolu. Gotovo je, da se tak stil dobro prodaja in postaja zato konstanta na defilejih. Victoria Beckham, Ralph Lauren, Oscar de la Renta, Alexander Wang in še posebej Giorgio Armani oblačijo svoje manekenke v kompletne preprostih in strogih oblik, tipičnih za moško garderobo. Na Armanijevem defileju so se celo prikazali moški in ženske, popolnoma enako oblečeni. Koncepta "on" in "ona" se stalno prepletata in nista več z lahkoto ločljiva: manekenke so suhe in nimajo več ženskih oblin, moški pa imajo naličene obraze, nosijo barvane fularje in torbice. Sam italijanski mojster pa trdi, da, medtem ko mora moški vsekakor ohraniti svojo moškost in ne postati smešna karikatura, si lahko ženska privoščijo večjo svobodo in se igra z različnimi elementi iz moške garderobe. Celo slavna mademoiselle Coco Chanel si je večkrat kaj sposodila iz omare svojega partnerja. Tudi ona je menila, da je ženska v hlačah in kravatih lahko zelo očarljiva, moški v krilu in petkah pa je popolnoma smešen.

V zgodovini mode in kinematografije je bila prva predstavnica "androgenega" stila švedska igralka in hollywoodska zvezda Greta Garbo. V tridesetih letih se je Garbo rada "igrala" s svojo podobo in se oblačila v moška oblačila, ki so bolj prikazovala njeno močno osebnost in izjemni talent. Greta Lovisa Gustafsso se je rodila 18. septembra leta 1905 v skromni stockholmski družini, v kateri je bil oče smetar, mama pa gospodinja. Kot otrok je bila izredno lepa, a melanholičnega in samotarskega značaja, sa-

mo na odrskih deskah se je počutila udobno. Kasneje, ko je obiskovala akademijo za gledališče, je prišla v stik s takrat že znanim režiserjem Mauritzom Stillerjem, ki jo je uvedel v svet filma. Greta je svoj priimek uradno spremenila v Garbo po imenu pomembnega madžarskega kralja iz 17. stol. Bethlena Gaborja. Že kot dvajsetletno dekle je spremenila tudi svojo podobo in se je na sceni večkrat oblačila v deška oblačila. Bila je predhodnica današnjega "mannish look": na filmsko platno je prenesla revolucionarno prepletanje moške in ženske podobe. Prikazala se je kot oddaljeno, magnetično in izjemno senzualno bitje, ki je očaralo gledalce tako moškega kot ženskega spola. Njeno sodelovanje s Stillerjem ji je prineslo velik uspeh med občinstvom, a kritiki je niso podprli, šele ko je igrala v filmu *Die freudlose Gasse* avstrijskega režiserja Georga Wilhelma Pabsta, je zaslovela in podpisala pogodbo z ameriško filmsko agencijo MGM.

V Hollywoodu je bila redno deležna kritik na račun svojega zasebnega življenja. Čeprav je imela ljubezensko zvezo z ameriškim igralcem Johnom Gilbertom, se ni nikoli odločila za poroko, saj je imela odločen in neodvisen značaj in ni marala biti vezana na nikogar. Na vrhu svoje kinematografske kariere, stara komaj 37 let, se je po velikem neuspehu filma *Two-Faced Woman*, za- tekla v svoje newyorško stanovanje, k svojim Renoirjevim slikam in mirnemu življenju. Tam je živel do smrti 15. aprila leta 1990, daleč od hollywoodskih luči. Vedno je ostala zvesta stilu, ki ga je sama ustvarila in ji je pripomogel, da je prišla do slave: nosila je moške klobuke, sončna očala in kompletne s hlačami.

Če so Greta stil, njene poze, gibi in obnašanje prešli v zgodovino filma in mode in nas še danes očarajo, je to zato, ker so že v tridesetih letih poosebljali nenavadno, svobodno lepoto, ki se ni prilagajala stereotipom. Danes v modi govorimo še o stalnem prelivanju med moškimi in ženskimi lastnostmi, vendar le-to nima le umetniškega namena, ampak večkrat hoče samo provocirati in prestopa zato meje dobrega okusa, ki dopušča potencialno revolucionarne elemente le v odmerjeni količini.

Reka / Mednarodna konferenca za mladinske zamejske organizacije

Štiri ideje za kratkoročno izvedljive projekte

V petek, 29. septembra, in v soboto, 30. septembra 2017, je v Slovenskem domu Kulturno prosvetnega društva Bazovica na Reki potekala mednarodna konferenca za mladinske zamejske organizacije, ki sta jo organizirala Mladinski svet Slovenije in Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu v sodelovanju s slovensko skupnostjo na Reki (KPD Bazovica in Društvo EU Korak). Pred uradnim začetkom aktivnega dne so navzoče pozdravili Tin Kampl, predsednik Mladinskega sveta Slovenije, Jelena Malnar, podsekretarka v kabinetu ministra na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Zvonimir Stipetić, predsednik Slovenskega doma KPD Bazovica, Boris Rejec, predsednik Sveta slovenske narodne manjšine mesta Reka, Vasja Simonič, predsednik Sveta slovenske narodne manjšine za Primorsko-goransko županijo, Verena Lelas Turak, namestnica župana mesta Reka in veleposlanica RS na Hrvaškem dr. Smiljana Knez, ki je konferenco tudi slavnostno odprla. Konferenca so se udeležila mladinska društva in organizacije iz Slovenije, Italije, Hrvaške in Avstrije. Gre za drugo tovrstno konferenco v okviru programa *Povezujemo*, ki je prejšnje leto potekala v

Monoštru na Madžarskem. Osrednja tema srečanja sta bila komuniciranje in informiranje, zato so udeleženci pod strokovnim vodstvom trenerk Nine Milenković Kikelj in Urške Simonišek skozi interaktivno delo v manjših skupinah identificirali izzive, s katerimi se organizacije soočajo pri komuniciranju in informiranju znotraj organizacij in navzven z

svetu Gorazdu Žmavcu predstavili štiri ideje za konkretne kratkoročno izvedljive projekte, ki bi dolgoročno prispevali k večjemu povezovanju mladine med seboj in z matično domovino, privabili mlade, da se aktivno vključujejo v delovanje slovenskih zamejskih organizacij, spodbudili kroženje možganov, zagotavljali kontinuiteto takšnih

mladimi, drugimi organizacijami in institucijami. Prvi dan je tako potekal v medsebojnem spoznavanju, pripravi pregleda stanja na določenem področju, dela na študijskih primerih in pogovora s strokovnjakom s področja komuniciranja, Sebastjanom Jeretičem. Drugi dan konferenca je bil namenjen iskanju rešitev za identificirane izzive in pripravi končnih priporočil. Po dvodnevnem intenzivnem delu so mladi ob koncu konference ministru za Slovence v zamejstvu in po

dogodkov, kot je bil ta na Reki, in vzpostavili sistem prenosa in sprejemanja odgovornosti v organizacijah med starejšimi in mlajšimi člani. Minister G. Žmavc je pobude mladih podprl, izkazal je podporo projektom, kot je bila ta konferenca, in podobnim, s katerimi se krepi povezovanje mladih, ter povabil, da se za takšne namene izkoristijo tudi drugi slovenski domovi in kulturni centri v zamejstvu. Udeleženci so izkazali željo po nadaljevanju takšnih dogodkov in druženj tudi v prihodnje.

Stoletnica smrti narodnega voditelja in utemeljitelja krščanskega socializma, Janeza Evangelista Kreka

Predsedniška tekma v Sloveniji bo morda odložena v drugem krogu volitev!

Kampanja za volitve nove predsednice ali predsednika Slovenije je dobila značilnosti, kakršne veljajo za države s parlamentarno demokracijo. Kandidatke in kandidati za visoko mesto v množičnih medijih hvalijo in povzdigujejo svojo osebnost ter stranko ali civilnodružbeno gibanje, ki so jih poslali v predsedniško tekmo, hkrati pa polemično izključujejo svoje tekmece oziroma tekmovalce. Dalj časa je sedanjí državni poglavar Borut Pahor, ki kandidira za nov mandat, veljal za tekmovalca, ki bo zanesljivo izvoljen že v prvem krogu volitev, pri čemer je bil in je še deležen podpore večine provladno usmerjenih medijev.

Janja Božič-Marolt, predsednica Inštituta za raziskovanje trga in medijev, Mediana, je v ženskem magazinu Ona zapisala, "da predsednik Borut Pahor tako dobro igra sebe, da ga je težko preseči. Je izjemno priljubljen. To je trditev, ki temelji na večkrat preverjenih in objektivnih podatkih. S svojo priljubljenostjo si je ponovno pridobil prostor v predsedniški palači, ki ga še utrjuje". Drugače od tega hvalospeva in navdušenja za sedanjega predsednika države pa so druge ocene in mnenja. Dr. Ivan J. Štuhec, duhovnik in podpredsednik civilnodružbene organizacije Zbor za republiko, je v pogovoru za te-

denski magazin Reporter poudaril, "da v Sloveniji niso toliko pomembne sposobnosti politikov za pritegnitev volivcev, saj gre najprej za propagando, ki nekoga naredi ali pa uniči oziroma spregleda. Povejte mi eno zadevo, ki jo je Borutu Pahorju zaradi njegovih mednarodnih zvez uspelo za Slovenijo doseči bolje, kot bi jo komu drugemu. Nisem privržen temu, da nekoga vna-

pa bomo videli, kdo bo prišel do finala. V čem je, denimo, Borut Pahor boljši od Milke ali Romane (očitno je dr. Štuhec mislil na Ljudmilo Novak in Romano Tomc, moja pripomba)? Zaradi katerih političnih potez bi v svoji politični zgodbi lahko veljal za tako izvrstnega, da bi v primerjavi z njima, ki sta tudi kandidatki, veljal za absolutnega zmagovalca volitev. Jaz jih ne vidim. Razen

v Času, prilogi Družine, navajal duhovnik Andrej M. Poznič, o čemer smo poročali tudi v našem časniku. Bralka Družine sprašuje, "kaj je Borut Pahor naredil za spravo vseh Slovencev. Na državni ravni je vse samo še slabše. Ali ne vidite, da se Borut Pahor s svojo predvolilno ljudskostjo samo smeši. Kaj je v resnici naredil za ljudstvo? Ali je zahteval odgovornost za krajo v bankah, za novo

in novo korupcijo, kaj je napravil za kmete in brezposelne, za upokojence, ki so čedalje bolj revni, za enakopravnost državljanov, za pravno državo? Borut Pahor v resnici pripada tisti levici, ki bi kristjane in še posebno duhovnike utopili v žlici vode. Ali gospod Andrej M. Poznič tega ne ve?"

Vsekakor velja, da v predsedniški volilni kampanji navajajo tudi dejstva in podrobnosti, ki ne gredo v korist Boruta Pahorja. To pa pomeni, da zmagovalka ali zmagovalec volitev osrednje osebnosti slovenskega državnega in političnega sistema še nista znana. Morda bo za izvolitev potreben drugi krog volitev.

V Sloveniji se je po krivici komaj kdo spomnil 100-letnice smrti Janeza Evangelista Kreka, plemennega duhovnika, politika in na-

rodnega voditelja v prelomnih časih slovenske zgodovine. V njegovo čast in spomin je revija Ognjišče izdala posebno priložilo. V njej je Silvester Čuk zapisal, "da je bil Janez Evangelist Krek vse življenje borec za pravice slovenskih kmetov in delavcev. Zato so vroče, naravnost iz srca privrele solze ob smrti moža, ki je dal svojemu narodu vse, kar je imel, tudi svoje življenje". Mnogi so mu očitali, da je socialist. Ni ugovarjal. Vendar brez iskrenega krščanstva si socializma ni mogel zamisliti. Takega socializma pa nikjer na svetu, tudi pri nas v Sloveniji, nikoli pred Krekom in tudi po njem, ni bilo. Moralni teolog Ivan Štuhec zatrjuje, "da tako, kot je Krek prepoznal znamenja svojega časa, kar nas navdihuje, moramo zdaj mi opraviti svoje delo". Sicer pa bo Slovenska akademija znanosti in umetnosti še v tem mesecu, torej v oktobru, priredila posvet o Janezu Evangelistu Kreku.

Navdušenje pri enih, pridržki in

kritike pri drugih je povzročila ustanovitev podružnice moskovske univerze Lomonosov v Kopru. Slovenska vlada je izdala soglasje za ustanovitev podružnice in odobrila tudi začetna sredstva za njeno delovanje, v višini 500.000 evrov. Podružnico so ustanovili kljub sankcijam, ki jih Evropska unija izvaja proti Rusiji, samo dejanje pa naj bi pomenilo nov dokaz, da se slovenska zunanja politika preusmerja iz evroatlantskih povezav na vzhod, v smeri Rusije oziroma Ruske federacije.

Pa še zanimiva, izvirna in pomenljiva novica. Dušan Semolič, predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, je po 26 letih in šestih mandatih vodenja največje sindikalne centrale v Sloveniji odložil svojo funkcijo. Bil je politik z najdaljšim takim položajem v Sloveniji. Še pred sindikatom je delal v drugih političnih organizacijah. Dušana Semoliča, ki je doma iz Prvačine, je zamenjala Lidija Jerkič, predsednica velikega in vplivnega Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije. Predsednica tega sindikata je bila 11 let.

Martjan Drobež

prej delamo za absolutnega zmagovalca volitev. Borut Pahor je favorit že iz pozicije, ki jo zaseda. V kampanji pa bi se bilo treba postaviti na stališče, da so vsi kandidati in kandidati možni zmagovalci volitev. Vsakdo naj podpira svojega izbranca, na koncu

tega, da je od malih nog v politiki in je delal kariero prek vseh funkcij, ki so mu bile na voljo. "Zelo kritična o Borutu Pahorju je tudi Marta Kunaver iz Ljubljane. V pismu tedniku Družina je sporočila, "da je zgrožena zaradi hvalisanja Boruta Pahorja", ki ga je

vajo na različne fiziološke procese. Farmacevtska industrija zaviralce proteaz že uspešno uporablja kot zdravila za bolezni, kot so AIDS, hipertenzija, tromboza in nekatere oblike raka, še več pa jih je v različnih stopnjah kliničnih testiranj.

Proteaze pa so pomembne tudi kot diagnostično in prognostično sredstvo. V zadnjem desetletju se vedno bolj uveljavlja uporaba fluorescenčno označenih molekularnih sond, ki so nekakšni označevalci proteaz. Takšne sonde po vnosu v organizem označijo obolela tkiva, kjer je povečana količina proteaz. Tako se prizadeta tkiva lažje identificirajo in po potrebi tudi kirurško odstranijo. S pomočjo takšnih sond pa je mogoče tudi spremljati količino določene proteaze v organizmu in tako napovedati potek bolezni, ki je z njo povezana, je pojasnil Fonovič.

Raziskava je bila objavljena v ugledni znanstveni reviji EMBO Journal. Pri raziskavi so sodelovali sodelavci Odseka za biokemijo, molekularno in strukturno biologijo IJS in centra odličnosti CIPKeBiP Robert Vidmar, Matej Vizovišek, Dušan Turk, Boris Turk in Marko Fonovič.

Pristop, ki je v celoti plod domačega znanja, je sprožil veliko zanimanje v mednarodnih znanstvenih krogih. Takoj po objavi je raziskovalno skupino kontaktirala tudi ena izmed vodilnih svetovnih farmacevtskih družb in izrazila zanimanje za njeno uporabo, so še zapisali na IJS.

Nova metoda za zanesljivo določanje specifičnosti proteaz

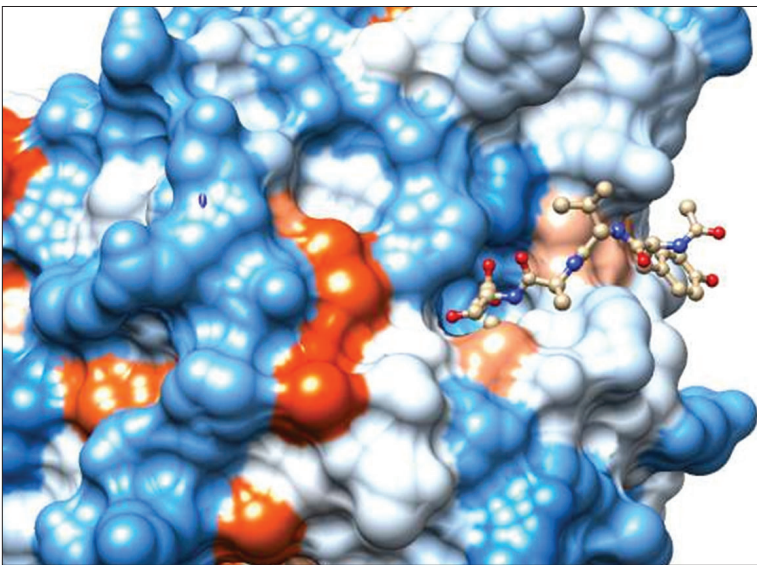
Odkritje slovenskih znanstvenikov bo pohitrilo razvoj zdravil

Znanstveniki Inštituta Jožef Stefan (IJS) in centra odličnosti CIPKeBiP so opisali novo metodo, ki omogoča zelo hitro, učinkovito in zanesljivo določevanje specifičnosti proteaz - skupine encimov, izjemno pomembnih za zdravje. Postopek bo po besedah znanstvenika Marka Fonoviča pohitril in poenostavil postopek razvoja zdravil. Proteaze so za zdravje izjemno pomembna skupina encimov, zato se z njimi ukvarja veliko raziskovalnih skupin, pa tudi farmacevtskih in biotehnoških podjetij. Nepravilno delovanje proteaz je namreč povezano z nastankom številnih bolezenskih stanj, zato zaviralci proteaz predstavljajo pomemben del proizvodnje zdravil, je pojasnil Fonovič.

Za njihov uspešni razvoj so bistvenega pomena tudi hitri in občutljivi testi aktivnosti tarčnih proteaz, za katere pa je potrebno natančno poznavanje njihovih specifičnosti. To pomeni, da morajo raziskovalci poznati aminokislinsko zaporedje, ki se prilega proteaznemu aktivnemu mestu, zato da isto zaporedje uporabijo tudi za sestavo zaviralcev.

Trenutne metode, ki so na voljo za takšne študije, so dolgotrajne in eksperimentalno zapletene, poleg tega zaradi različnih tehničnih omejitev pogosto ne dajo dovolj zanesljivega rezultata. Pristop, ki so ga razvili znanstveniki IJS, pa po njihovih navedbah omogoča učinko-

proteaz, ki delujejo v ekstremnih razmerah, kot so visoke temperature (od 50 do 100 stopinj Celzija) ter v kislem oziroma bazičnem okolju. Zaradi svoje vsestranskosti je metoda po pojasnilih raziskovalcev zelo uporabna v farmaciji pri razvoju testov za

vito, zanesljivo in hitro določanje specifičnosti proteaz. Opraviti ga je namreč mogoče v samo dveh dneh, medtem ko dosedanje metode trajajo od enega do dveh tednov. Metoda, poimenovana DIPPS, je tudi edina, ki omogoča določitev specifičnosti

spremljanje aktivnosti proteaz, v biotehnoških raziskavah pri testiranju biotehnoško uporabnih proteaz v ekstremnih pogojih in v biomedicini pri razvoju molekularnih orodij za študij proteaz. Proteaze so encimi, ki razgrajujejo proteine in s tem vpli-

V nesreči pri Laškem je umrl Franček Knez, guru slovenskega alpinizma

Umril je Franc Knez, guru slovenskega sodobnega alpinizma, v alpinističnih krogih znan z vzdevkom Franček. Eden največjih plezalcev in alpinistov našega časa, ki je julija dopolnil 62 let, se je, kot vse kaže, smrtno ponesrečil med dejavnostjo, ki ji je bil zvest vse svoje življenje. Zanj je bilo usodno plezanje v naselju Harje v bližini Laškega.

Policijska uprava Celje je medijem podala skopo obvestilo, da se je v naselju Harje v bližini Laškega pri padcu med plezanjem

smrtno ponesrečil 62-letni domačin. Gasilci in gorski reševalci so zavarovali območje in pomagali reševalcem nujne medicinske pomoči iz Celja, ki so ugotovili, da je možki umrl zaradi poškodb. Kasneje se je izkazalo, da je v globino padel izkušeni plezalec, sloviti slovenski alpinist, po katerem so se zgledovali mlajši rodovi slovenskih alpinistov. Slovenska izdaja Wikipedie navaja, da je Franček Knez opravil več kot 5000 vzponov, med

katerimi je preko 700 prvenstvenih. Udeležil se je več alpinističnih odprav s prvenstvenimi vzponi v Ameriki (El Capitan in Fitz Roy - 1983, Cerro Torre in Torre Egger - 1986) in Himalaji (Lhotse - 1981).

Knez je preplezal tudi mnoge nove smeri v najbolj znanih stenah zahodnih Alp, Dolomitov, predvsem pa v stenah Julijskih Alp, 34 novih smeri je preplezal samo v severni steni Triglava. Leta 1982 je v takrat (in še danes) neverjetnem času šestih ur sam preplezal razpito severno steno Eigerja, kjer je štiri leta kasneje dodal še novo smer. Ker ima prvenstvene smeri tako v Matterhornu kot v Grandes Jorasses, je eden redkih alpinistov, ki so pustili svoje prvenstvene sledi v vseh "treh problemih Alp", je ob 60-letnici Frančka Kneza zapisala tiskovna predstavica Planinske zveze Slovenije Manca Čujež. Čeprav nikoli ni silil v osrednje, Franček Knez velja za legendo med plezalci ter za enega največjih slovenskih alpinistov vseh časov. Letu 2009 je v sodelovanju z Založbo Sanje izdal avtobiografsko knjigo Ožarjeni kamen.

Takratni predsednik Slovenije Danilo Türk je leta 2010 za dosežke v slovenskem alpinizmu in za prispevke k ugledu slovenskega alpinizma v svetu in večji prepoznavnosti Slovenije z redom za zasluge odlikoval Frančka Kneza in Silva Kara. Vrhunski alpinist, rojen 15. julija 1955 v Celju, je že kot kratkohlačnik raziskoval grape, soteske, skale in gozdove v okolici rodnih Rimskih Toplic. Nato pa ga je alpinistična pot zanesla v domača in tuja gorstva, kjer je postavljaj nove alpinistične mejnike. Franček Knez je o sebi zapisal: "Življenje nam je dano in je največ, kar imamo. V njem so sončni in senčni dnevi in tudi rohnijo viharji, včasih nas stisnejo, da smo le sam sebi tujec. Pa kljub vsemu korajža velja, sreča spremlja hrabre". Silvo Karo ga je poimenoval 'guru slovenskega modernega alpinizma', Viki Grošelj pa je Frančka Kneza označil za "slovensko narodno bogastvo", saj je eden velikanov slovenskega in tudi svetovnega plezanja in alpinizma nanizal toliko vzponov in prvenstvenih smeri, da predstavlja že gromozansko veliko težavo vse te dosežke zgolj preprosto sešteti.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (70)

Mariza Perat

Leta 1673 so Marijino podobo zakrili z dragocenim svilenim blagom. Ob liturgičnih obredih so jo ob zvoku fanfar odkrili, kar je v navadi še danes. Temu edinstvenemu dogodku romarji vedno z veseljem in ganjenostjo prisostvujejo. Leta 1690 je samostan in cerkev zajel požar. Svojo pomoč za obnovo so takoj ponudili kralji, z veseljem pa je za obnovo prispevalo tudi ljudstvo. Cerkev je po požaru dobila naziv bazilike. Kapelo z Marijino podobo so pozneje povečali in preuredili.

V prvih desetletjih 17. stol. je kralj Ladislav IV. Waza Materi Božji na Jasni Gori poklonil dve kroni, od katerih pa je danes ohranjenih samo nekaj draguljev. Med kraljevimi darovi so tudi dragocena liturgična oblačila.

Dne 8. septembra 1717 so Marijo in Jezusa na Jasni Gori slovesno kronali. Ob tisti priložnosti je takratni sv. oče Klemen XI. (1700-1721) poslal dve zlati kroni. V spomin na ta dogodek so na prednji strani Marijinega oltarja izdelali umetniško srebrno ploščo. Sredi nje je dobro vidna takratna trdnjava Jasne Gore. Žal so zlikovci leta 1909 ukradli obe kroni, pa tudi druge dragocenosti, zato je sv. oče Pij X. poslal dve novi kroni.

Posebne pozornosti je v Marijini kapeli vreden lesen križ iz leta 1659. Tu si je namreč krakovski vojvoda Stanisław Warszycki izbral svojo grobnico, nad katero je dal postaviti oltar ter omenjeni križ. Umetnostni zgodovinarji pravijo, da je ta križ zaradi svoje harmonične upodobitve izredna umetniška vrednota. Kristusovo trpljenje se tu

bnim obzidjem. Tako se je jasnogorska trdnjava tudi v poznejših letih uspešno branila pred napadi sovražnikov.

Tudi samostan na Jasni Gori je, kot drugi samostani tiste dobe, poleg verskega, slovel tudi kot kulturno središče. Tu je ohranjena bogata knjižnica, ki se ponaša z dragocenimi knjižnimi in arhivskimi zbirkami. V 17. stol. je tudi delovala celo tiskarna, ki je v dvesto letih svojega obstoja izdala vrsto dragocenih publikacij, ne samo verskih. Ohranjenih je mnogo dragocenih rokopisov, okrašenih z miniaturnami. Nekatere teh ro-

Papež Klemen XI.

kopisov je darovala kraljeva družina Jageloncev. Samostan hrani tudi bogat arhiv. Listine se nanašajo predvsem na zgodovino samostana pa tudi na zgodovino Poljske. V požaru, ki je leta 1690 poškodoval svetišče, je tudi v knjižnici marsikaj zgorelo, kar je bila nepopravljiva škoda za poljsko kulturno zgodovino.

Knjižnica hrani liturgične knjige in teološke razprave. Tu so tudi šolske knjige, saj je v samostanu delovala tudi šola. V posebnem oddelku so arhivske listine, kodeksi in dokumenti.

Knjige so redovniki naročali tudi pri drugih poljskih založbah, prihajale pa so tudi iz inozemstva. Tu je tudi ohranjena ustanovna listina samostana z dne 22. junija 1382 s pečatom kneza Opolje. Poljski kralji so samostanu poklonili več dragocenih knjig in rokopisov z miniaturnami, ki so jih izdelali na gradu na Wawlu. V knjižnici najdemo, poleg drugih, še knjige o čudežih, ki so se zgodili na priprošnje Jasnogorske Matere

Božje. Ohranjenih je tudi preko 200 rokopisov, ki so jih uporabljali pri pouku. Knjižnica hrani še preko 3500 zvezkov iz drugih samostanov, od koder so jih redovniki rešili, ko so njihovi samostani postali žrtev roparskih napadov. Na Jasni Gori je skoro 200 let delovala tudi šola za slikarje. Redovniki – slikarji, poklicno visoko izobraženi, so na teh slikah prikazovali predvsem vrednote, ki so prevalele puščavniško in samostansko življenje Pavlincev. Ilustrirali pa so tudi knjige.

/ dalje

Trst / Novinarske delavnice pri MOSP-u

Kako postati dober časnikar?

Društvo MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti), mladinska organizacija, ki deluje v okviru Slovenske prosvete, že vrsto let prireja za dijake in študente novinarske delavnice, pri katerih se mladi vadijo v pisanju člankov in poročil za različne medije z različnimi vsebinami. Sad teh delavnic je mladinska priloga revije Mladika, Rast. Oktobra so se začela tudi letošnja srečanja, ki se bodo vrstila vsak petek.

znanjem tudi sami skušali napisati svoj blog. Teden pozneje je delavnico vodila Breda Susič. Srečanje je imelo naslov *Kako popestriti članek*. Radijska novinarka je "bodoče" novinarje učila, kako spremeniti "prosti spis" v članek, kako popestriti poročilo o kakem dogodku in kako priklicati bralčevo pozornost. Na srečanju so udeleženci najprej prebrali nekaj različnih člankov. Udeleženka delavnice

da ni banalen. Če pripovedujemo o nekem dogodku, moramo vključiti SW (kdo, kje, kaj, kdaj, zakaj), da bodo bralcu posredovali nujne informacije. Po razlagi so se udeleženci delavnice preizkusili v pisanju in skušali napisati dober članek. Na naslednjem srečanju se bodo člani novinarskega krožka prelevili v urednike: sami si bodo namreč zamislili naslednjo številko Rasti, ki izhaja kot priloga revije Mladika. Glede na dober odziv med mladimi in številno udeležbo na tedenskih srečanjih je jasno, da je take vrste delavnica potrebna in za mlade zanimiva. Udeleženci krožka imajo možnost, da

Letos so se odločili, da bo vezna nit delavnic internetno novinarstvo. Zato so za prvo srečanje v goste povabili Julijo Berdon, s katero so skupaj spoznavali blog, specifične tega "medija", in gledali različne vrste blogov. Med sezono bodo k njim prišli tudi drugi že uveljavljeni pisci blogov, ki le-te uporabljajo za svoj poklic in promocijo. Med drugim bodo s pridobljenim

Veronica Piredda nam je zaupala, da so jih članki privabili zaradi zanimivih naslovov ali podnaslovov, fotografij, stila pisanja. Nato so dobili navodila za pisanje dobrega članka in kako spis preoblikovati v zanimiv članek. Ugotovili so, da mora dober članek imeti tak začetek, ki v bralcu vzbuja malce skrivnosti, da ga pritegne. Tudi konec je pomemben, saj treba paziti,

spoznajo različne načine pisanja (npr. za blog ali revijo), pišejo o temah, ki so jim všeč, in se izpopolnjujejo na novinarskem področju. Delavnice potekajo tedensko, vsak petek ob 14. uri v Peterlinovi dvorani in so dobra priložnost ter izredna izkušnja za vse, ki jih veseli pisanje. Vabljeni vsi, ki bi se radi pridružili mladim novinarjem.

Urška Petaros

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (171)

Anksioznost in stres-naturopatska pomoč (1)

Jesen je polna novih začetkov. Začnejo se: novo šolsko leto, novi tečaji, aktivnosti, službene obveznosti se zgostijo, vreme se spreminja, saj se dnevi krajšajo, pogosto dežuje in postaja mrzlo. Skratka, naše brezskrbno poletje je mimo in začne se mesec, poln težav, nalog in obveznosti. Mnoge izmed nas samo ob misli na to napade neugoden občutek nemira, stresa – anksioznosti.

Kaj je anksioznost?

Anksioznost je dejansko normalen del našega vsakdanjega življenja, fiziološki proces organizma. Poznamo pozitivno anksioznost, kot je na primer razpoloženje pred pomembnejšimi dogodki, npr. pred poroko ali ob nakupu nove hiše. To je stanje evforije in nemira oziroma pozitivno stanje fiziološke anksioznosti. Občutenja anksioznosti so del našega vsakdana, ki so sicer bolj doživeta, intenzivna. To so posebni trenutki, ki jih doživimo v življenju, in prav je, da so in da obstajajo. Omenjenega stanja pa v življenju ne sme biti preveč oziroma ne sme trajati predolgo, saj v nasprotnem primeru sproži v našem telesu procese, ki nam lahko resno škodijo. Naše

telo ima v sebi naravna varovala: ko je naše telo izpostavljeno pretirani anksioznosti, aktivira celo vrsto nevronalnih krogov, torej poskuša ponovno vzpostaviti harmonijo; takrat govorimo o patološki anksioznosti.

Kaj je patološka anksioznost?

Anksioznost postane patološka, ko se poleg čustvenega stanja pojavljajo fizične motnje, ki trajajo nekaj časa: pozabljivost, živčnost, palpitacije, povišan krvni tlak, vrtoglavice, stiskanje v prsih, glavobol, pomanjkanje libida, razdražljivost, nemir, tresavica, apatija, nejevolja, utrujenost ... Kot je razvidno, je fizičnih motenj, povezanih z anksioznostjo, res veliko, težava nastopi, ko te motnje trajajo tako dolgo, da postanejo kronične in se pojavljajo tudi ob navidezno nevtralnih dogodkih, ki so del vsakdanjega življenja.

Anksiozna oseba je nemirna, živi v nenehnem krču, v stalni pripravljenosti na negativen zunanji dogodek. Vsaka minimalna novica, ki je drugačna od vsakdanje rutine, osebo spravi v anksiozno stanje. Pod anksiozna stanja prištevamo tudi panične napade, stres, socialne fobije, obsesivno kompulzivne motnje idr.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 10. oktobra, ob 14. uri

Kljub vsemu se spleča živeti!

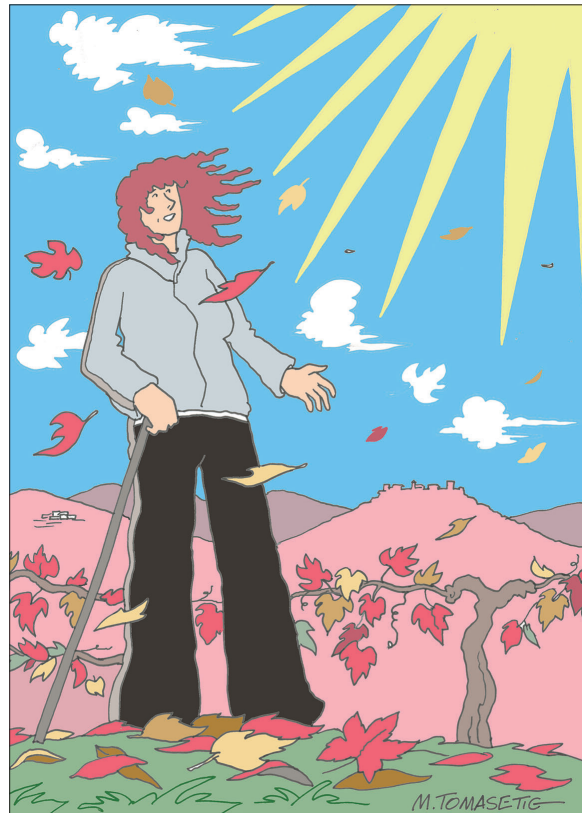
Vsem prijateljem, ki jih ni več

A vto vozi preko Brd. Vиноgradi počasi dobivajo prve rdeče in rumene odtene, sonce zahaja sredi vetrobranskega stekla. Ni še "čist" zahod, še je toplo, zlato rumena barva polni pobočja in polja se zlatijo v večeru. Sence dreves se igrajo skrivalnice z oblaki. Lepo je. Krasno. Prelepo in prekrasno je včasih to Stvarstvo. Tako, da ti seže tja do srca in se ti naredi kepa v grlu. Zaradi veličine in zaradi občutka, da je minljivo. Spomnim se podobnega, morda še lepšega večera. Avgusta, neke na morju, v hrvaški Istri. Če se ne motim, je bila to Dajla. Majhno naselje ob morju. S poezijo Mediterana. Sonce je zahajalo tako kot danes v Brdih, le da je padalo v objem morju, ki ga je pričakalo v najlepših barvah, in se je nebo odevalo v rdeče. Lepo. Prelestno. Krasno, da ti zmanjka besed. Mimo je šel nekdo. Neznanec. Videl je, da strmim v sončni zahod. Prelep, da bi človek o njem molčal. Bog ve, kaj je po smrti, je rekel in strmel v sonce. Kaj se zgodi, ko je vsega konec. Tujec se za trenutek obrne in srečava se z očmi. Ne vem... Morda postaneš del neskončnega sončnega zahoda..., odgovorim in že greva vsak

svojo pot. Tujec in jaz, vsak s svojimi sanjami. In s svojo bolečino. Sonce pa počasi izginja v valovih. Svet je popoln. Popolna je lepota narave. Popoln je vsak najmanjši košček tega magičnega mozaika. Popolni so gozdovi, polja, cvetje in zvezdnato nebo. Prelestno je sonce, ko zahaja, lepa so jutra, ko zapiha prva sapa zori v pozdrav. Lepo je poletje z vonjem po razžarjenem pesku, a pesem zaledenelega jezera je eden izmed najlepših spevov. Včasih se sprašujem, od kod vsa ta usklajenost, ta harmonija, ta lepota, ki se v tisočerihih odtentkih zlija v večnost. Svet je lep. Življenje je lepo. A vendar, ko vozim mimo briških vinogradov in gledam to zlato, ki se razliva preko polj do neba, me tišči v prsih, vozim imam v grlu. In strah. Tisti neznani, gromozanski, neopisni strah pred tistim nečim, ki se ga vsi bojimo in si ga ne znamo razložiti. Trpljenje... Toliko ga je okoli mene, da komaj plavam na površju. Bolečina vpije in me grabi za rokav. Nočem utoniti, še druge vlečem k soncu, v naročje zlatih odtentkov na nebu. A je težko, včasih prekleto težko. Ko te je strah že jutrišnjega dne. Ko te je strah vprašani, po-

gledov, rok... Čemu? Zakaj?... Vprašanja, ki tonejo v bolečini. Trpljenje. Kruto, brez vsakega odgovora. Eden tistih prelepih večerov je, ko te večnost potegne za seboj. In te postane strah. Koliko mojih prijateljev v tem obdobju trpi. In koliko jih odhaja ali jih je že odšlo. Sonce zlati vinograde, travniki se blestijo v rosi jesenskega dežja. Čemu trpljenje? Čemu bolečina? Tista neizmerna bolečina in tisto neizmerno trpljenje, ki ne vidi poti in ne vidi upanja. Samo strah, ki golta, duši, mori. Ne vem, kaj je hujše, bolečina ali strah. Strah pred trenutkom, ko bo bolečine za vekomaj konec. In bo pesem utonila v samoti. Samoti nas, ki ostajamo. In nas je morda še najbolj strah. Razmišljam, čemu lepota, usklajenost, popolnost, če jih preglašča bolečina. Če se v njih odseva trpljenje. Človek najbolj trpi. Sicer tudi živali trpijo, ampak njihovo trpljenje je polno vdanosti. Ni upora v njih, ne bežijo pred bolečino. Videla sem umirati psa, mačko. Enostavno čakala sta, da se izpolni. Nehala sta jesti in piti. Čakala sta z vdanostjo v očeh. Kot bi bilo naravno... Saj je naravno. Samo za nas ni. Za nas ljudi. Morda ravno zaradi lepote. Ker smo preveč navezani nanjo. Morda zaradi ljubezni... Ker ljubimo. Ko ljubiš lepoto, si želiš večnosti, ne smrti. In najmanj bolečine. Za rastline ne vem, če trpijo. Drevesa vsekakor ne. Za drevesa imamo ljudje občutek, da so večna, da so neomajna, da se dotikajo

najpopolnejšega. Drevesa so neupogljiva. Drevesa so neke na pol poti med večnim in minljivim. Morda mi je zato prijateljica pred kratkim rekla, da, ko ne bi bila človek, bi hotela biti drevo. Morda mi je to rekla ravno zaradi trpljenja, zaradi tiste tesnobe, ki duši in mori. Drevesa pa se lahko dvigajo v nebo. Kolikokrat si ponavljam vedno isto vprašanje. Čemu trpljenje? Morda je sreča podobna poletju. Ko ne bi bilo bolečine, ko ne bi bilo zime, bi ne znali uživati sonca. Vendar ne vem, ali to res drži. Včasih že. Nekoč sem sama nakupovala med policami veleblagovnice. Pa se mi je približala ženska srednjih let. Nasmehnila se mi je in za trenutek se je njen nasmeh odseval v mojem. Ne vem, zakaj je izbrala ravno mene, da mi je povedala, da je srečna. Prisluhnila sem ji. Pripovedovala je, da je bila hudo bolna. Rak... Smrti je gledala v oči. A se je dobro izteklo. Živa je. Od tedaj ljubi življenje. Vidi lepoto. Srečna je. Prej vsega tega ni bila sposobna.

Moj oče trpljenja ni priznaval. Hudo je bilo, ker je umiral dolgo in ker je bil večkrat pod nožem. A ni nikoli govoril o bolečinah. Čeprav smo vsi vedeli, da jih ima. Preveč je ljubil življenje, da bi ga omadeževal. Da bi priznal, da trpi. In nikoli ni omenjal smrti. Še zadnje ure je upal. Novoletni dan je bil, ko sem zamen iskala bolničarja, ki bi ga lahko oskrboval na domu. Ni jih bilo na razpolago. Prazniki. Vseeno sem mu zagotavljala, da sem ga našla, da je vse v redu, da ga bo rešilec kmalu pripeljal domov. Da ga ne bom pustila v bolnišnici. Čim prej uredi, so bile njegove zadnje besede. In z zadnjimi močmi se je splazil do okna v bolniški sobi, da bi gledal morje in mesto v zalivu. Trpljenje mu ni moglo vzeti lepote. Še vedno je verjel v življenje.

Sonce zahaja nad Brdi. Jesenski večer obljublja neskončno zvezdnato noč. Popolnost Stvarstva. Harmonija neminljivosti. Danes sem tu. Živim. Lepota mi je dana. Pogoltnem kepo in grem naprej. Preko Brd domov v Benečijo. Preko noči v novo jutro. Kljub temu prekletemu trpljenju se spleča živeti. Kljub vsemu. Tudi kljub odhajanju, ki pušča v nas samoto in bolečino.

Suzi Pertot

S 1. strani

Rekordna Barcolana

Mitja Kosmina z Maxi Jenom ostaja večni drugi (že trinajstič), toda v tokratnih razmerah mu s krajšo, lažjo in manj tehnološko barko objektivno več ni bilo usojeno. Kot običajno je bilo zanimivo za razvrstitev od tretjega mesta dalje. Mesto na stopničkah si je zagotovil Pendragon Lorenza Bodinija, četrti je bil Freccia Rossa ruskih lastnikov, peti Anyway z Albertom Leghisso. Na Maxi Jeni je od zamejskih jadralcev v posadki sodeloval nekdanji zgoniški župan Mirko Sardoč, Čupin predstavnik Jaš Farneti pa je z jadralnico E Vai zasedel šesto mesto. Druga najboljša ladja iz Slovenije je bila izolska Scorpio, sedma, Adriatic Europa Dušana Puha z več zamejskimi jadralci je pristala na enajstem mestu. Puh se je v soboto s svojim plovilom veselil zmage (med 52 barkami) na regati Izola – Trst "Go to Barcolana from Slovenia" v soorganizaciji Tržaškega pomorskega kluba Sirena, Societa' velica Barcola Grignano, ki je

glavna prirediteljica Barcolane, Generalnega konzultata Republike Slovenije v Trstu in Združenja slovenskih športnih društev v Italiji. Nagrajevanja so se udeležili tudi deželna predsednica Serracchiani in odbornik Torrenti, prvi mož Barcolane Gialuz ter slovenska

impozantnim številom je postala najbolj množična regata ne samo v Sredozemlju, pač pa v svetovnem merilu. Dogajanje, ki je dodobra poživilo mesto in pomenilo izredno gospodarsko in turistično priložnost za Trst, se je začelo že dobrih deset dni prej, slovenski živeli pa se je vanj vključil polnopravno. Ne le z bogatim nizom kulturnih poudarkov, ki jih letos res ni manjkalo in so bili za vse okuse, pač pa tudi s prisotnostjo raznih dejavnosti ob stojnicah (ZŠSDI, SDGZ, Kmečka zveza, Društvo kraških vinogradnikov idr.). Za dogodek so zagrabili tudi v Sloveniji, predstavila so se samostojna podjetja, pa tudi Slovenska turistična organizacija kot krovna organizacija, ki je upravljala pravo slovensko vas v naselju na "Nabrežju". Pred Velikim trgom si je ob lepem vremenu nedeljsko regato ogledalo več deset tisoč ljudi, več tisoč jih je bilo tudi v Barkovljah in po različnih slikovitih razglediščih na kraškem robu. Glasbeni vrhunec Barcolane 2017 pa je bil na največjem tržaškem trgu nastop zmagovalca letošnjega Sanremo Francesca Gabbanija.

HC

Foto damj@n

diplomata Mirošič in Volk, novi generalni konzul v Trstu. V zgodovino se je letos Barcolana vpisala z rekordnimi 2101 vpisanimi jadralnicami, s tem

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe

- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše

Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556

Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com

www.silicanum.com

JAZBINE Ob 70. obletnici prve maše

Dočakali so nove orgle!

foto dd

Verska skupnost na Jazbinah, ob vznožju Brd, bo v soboto, 28. oktobra 2017, obeležila dvojno slavlje.

Kot je za to priložnost obudil spomine Zdravko Klanjšček, ki si na Jazbinah več desetletij prizadeva za ohranitev in razvoj slovenske verske skupnosti, se bodo starejši na ta dan spomnili na 15. september 1947, ko je nova državna meja med Italijo in tedanjo Jugoslavijo globoko zarezala ne le v ozemeljsko, temveč tudi v versko skupnost fare Gornje in Dolnje Cerovo ter deloma tudi v vipolško. Nižje ležeči gričevnati del z zaselki Jazbine, Dolgi breg, Trebež, Kobrišče in prevalsko ravnino je nova meja odtrgala od cerkvenega središča, pa tudi od cestnih povezav. Takratna skupnost si je takoj zavihala rokave ter začrtala zasilne cestne povezave s Števerjanom, Mošem in Ločnikom. To je bilo za takratno skupnost življenjskega pomena, saj so tako pridobili možnost povezave z mestnim trgom v Gorici in s trgovinami v bližnjih vaseh. Nov problem je bilo šolstvo: v tistem letu je bilo v novonastali skupnosti okrog 60 šoloobveznih otrok. Našla se je družina, ki je dala na popolgo večjo sobo, kjer je potekal dopoldanski in popoldanski pouk z več razredi skupaj. Kar se tiče bogoslužja, je verska skupnost ostala brez cerkve. Družina Carollo je v ta namen odstopila del kletnih prostorov, ki so ga vaščani preuredili v bogoslužne namene: tam so potekali obredi celih devet let, vse do zgraditve nove jazbinske cerkve. Za krajše obdobje je orglal Herman Srebrnič, nato je njegovo mesto nekaj let prevzel Leander Pušner, z letom 1956 pa je začel v bistvu orglati Klanjšček. Cerkevne oblasti so poskrbele za bogoslužje in za upravitelja imenovala cerovskega domačina Albina Martinčiča. Vneto se je zavzel za skupnost, jo z vztrajnostjo vodil in zgradil novo cerkev. Poskrbel je tudi za zgraditev pokopališča in šolskega poslopja. Cerkev je bila zgrajena na lepi lokaciji s sredstvi

Kani galilejski), in devetnajst poslikav skrivnosti rožnega venca. "To je edinstveno delo", pravi Klanjšček, hvaležen domačinom in drugim posameznikom, ki so darovali za te bisere sakralne umetnosti. Ko so torej končali s slikami, je Klanjšček začel razmišljati o orglah. Vsa skupnost je pravzaprav želela, da bi na koru stale nove orgle. Doslej so imeli harmonij, nato elektronske orgle, ki pa niso bile veliko vredne. Ko je organist in dirigent pred osmimi leti praznoval 70 let rojstva, je darove "preusmeril" v ta namen. Tako se je začelo. Vse do danes so ljudje ob različnih priložnostih nabirali darove v ta namen. In dočakali so, da v teh tednih na koru cerkve postavljajo nove orgle iz svetlega jesena, ki bodo krajanom kmalu polepšale bogoslužje. Izdelala jih je tvrdka Zanin iz Codroipa, ki od leta 1930 postavlja orgle v Italiji in tujini. "Prvotno smo razmišljali o osmih registrih, končno pa jih bomo imeli dvanajst", nam je povedal Klanjšček. Pri načrtovanju podviga so se vseskozi posvetovali z g. Mirkom Butkovičem, diplomiranim organistom, ki si v goriški nadškofiji vneto prizadeva za ovrednotenje sakralne glasbe. Primeren instrument so iskali tudi v Sloveniji, naposled so se odločili za Zanina.

Najprej so mislili, da bodo potrebovali posojilo, končno se zdi, da bo dala prispevek tudi škofija. "Želimo si, da bi nas in tudi naše otroke spodbujale v duhovni rasti, nas tolažile v žalosti in krepile v veselju". Velika zahvala naj gre domačinom za pomoč, darežljivost, potrpežljivost, vztrajnost in ne nazadnje za medsebojno razumevanje. Opravili so veliko delo, olepšali so skupni dom. Lepo bi bilo, ko bi ga pogosto obiskovali, častili Boga in se zatekali k zavetnici Mariji Pomagaj ter ga prepustili še lepšega potomcem, želi dirigent in organist, ki se z vsem srcem in delavno roko velikodušno daruje za skupnost.

Blagoslovitev orgel in spominsko slavlje ob 70-letnici daritve prve svete maše na Jazbinah

bo v soboto, 28. oktobra, ob 17. uri. Organizatorji želijo, da bi jih blagoslovil msgr. Oskar Simčič. Prvo pesem bodo zapeli na suho, od druge naprej pa z orglami, ki jih bo igral g. Butkovič. Po maši in zahvalni pesmi bo orgelski koncert oblikovala Nina Frank.

Dan kasneje, v nedeljo, 29. oktobra, bodo slavje ob 15.30 oblikovali Cerkevni mešani pevski zbor Jazbine-Pevma (vodi Zdravko Klanjšček), pri orglah Damijana Čevdek Jug, solisti Alessandra Schettino in Martin Srebrnič, orgelski vložki Mirko Butkovič. Na zahvalno nedeljo, 5. novembra, bodo ob 15. uri na Jazbinah oblikovali slavje Moški pevski zbor Mirko Filej (zbiorovodja Zdravko Klanjšček) ter Sonja Mlejnik in Peter Simoniti (člana Ljubiteljskega gledališča Teharje, Celje), ki bosta recitirala *Venec spominčic možu na grob* goriške pesnice Ljubke Sorli v poklon Lojzetu Bratužu ob 80. obletnici njegove smrti; za orgelske vložke bo poskrbel Roberto Squillaci. Organizira in vabi Cerkevni pevski zbor Jazbine v sodelovanju z župnijo Števerjan in z Združenjem cerkvenih pevskih zborov Gorica pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete.

DD

Slovenska zamejska skavtska organizacija

Pestra klanovska jesen

Skavtsko leto se uradno še ni začelo, a mile jesenske temperature ter časovna neobremenjenost mladih so v mesecu septembru sprožile kar dve pomembni dejavnosti, namenjeni roverjem in popotnicam tako goriške kot tržaške pokrajine Slovenske zamejske skavtske organizacije.

Prvo srečanje je bilo namenjeno odhodnikom, tistim roverjem in popotnicam, ki se bližajo koncu svoje formativne poti, ki se pri skavtih končuje z odhodom, obredom, s katerim se vsak, ki je opravil skavtsko, krščansko ter družbenopolitično izbiro, vsakdo, sposoben odgovornega sprejemanja odločitev ter prevzemanja skrbi za svojo nadaljnjo osebno rast, poslavlja od klanovske skupnosti. Dekleta in fantje

letnikov 1997 ter 1998 so se tako 18. septembra zbrali v Nabrežini, kjer so po pravilničnem uvodu v dvojicah krenili na pot proti Mavhinjam. Po poti so se poglobili v svojo prehojeno pot, pogovor o skavtski izbiri pa so končali skupaj z voditelji na mavhinskem sedežu Jamarškega društva

Grmada, potem ko so jih voditelji sprejeli s koščkom kruha in soljo ter obredom umivanja nog. Večer se je nadaljeval ob poglobljanju v krščansko izbiro, ki je za mlado osebo večkrat problematična. Zvečer se je odhodnikom pridružil tudi gost, Ivo Cotič, Športni orel, ki je podal svoje pričevanje o tem, kako so njegove skavtske izbire odhoda zaživele v njegovem vsakdanjiku in ga še danes spremljajo skozi življenje. Časa ni zmanjkalo niti za druženje in petje, čeprav je noč minila zbrano ob bdenju, ko je vsak nekaj časa bdel ob sveči in molitvi, v tišini svojih misli. Naslednjega jutra je na vrsto prišla družbenopolitična izbira, ki je

vezana na aktivno družbeno držo. Ločeno so se skavti posvetili tudi služenju, ki pri AGESCI predstavlja četrto izbiro odhoda, pri SZSO pa je služenje del tretje družbenopolitične izbire. Nedvomno je bil to zelo intenziven program, ki pa je prav vsakemu ponudil veliko navdih za nadaljnje razmišljanje in pomoč pri pisanju lastnega pisma odhoda. Druga dejavnost, namenjena vsem trem klanom SZSO, goriškemu, tržaškemu Lpu p'čase ter kraškemu VKB klanu, je bil Challenge, dvodnevna preizkušnja tekmovalne narave, ki Rpjevce vabi, naj sprejmejo izziv: izziv igre, ki te pelje v neznano, izziv tekmovalnih preizkušenj, pravzaprav pa vse izzive vsakdanjega življenja. Petnajst klanovcev je razpršenih po vaseh goriškega

so morali Rpjevci rešiti sedem kvizov, namenjenih splošni kulturi, slovenski kulturi in slovnicu, krajevemu znanju, skavtskim veščinam, skavtski zgodovini in civilni vzgoji, ter se preizkusiti v kurjenju ognja, napenjanju vrvi, zamenjavi avtomobilskih gum, ocenjevanju teže in oddaljenosti, Kimovi igri ter ne nazadnje topografskemu in planinskemu znanju. Po skupnem kosilu je prišel čas še za skupen pogovor o programu, o tem, kako se sami soočajo z izzivi, če in kdaj se aktivno odločajo ali odzivajo. Tekmovanje pa se nikakor ne more končati brez nagrajevanja. Zmagala je edina tekmovalna trojica, ki so jo sestavljale Maja Devetak, Marta Fajt in Veronika Skerlavaj. Pester vikend so skavti končali slavnostno: s sveto mašo, ki jo je

Krasa svojo pot začelo v soboto, 30. septembra. Vsakdo je prejel kuverto, ki ga je najprej pripeljala do sopotnika, šele takrat je dvojica lahko dobila vse potrebne podatke, ki so jo vodili do prve postojanke krožne igre; ta se je začela na Vrhju Sv. Mihaela naslednjega jutra. Do tedaj so se dvojice in trojice morale čim bolj približati označenemu območju, tam poiskati prenočišče pri dobrih ljudeh in se poglobiti v program, namenjen tematiki sprejemanja izzivov ter pogumnih odločitev v vsakdanjem življenju. Ob 8.30 so na sedmih vrhovskih postojankah klanovce čakali voditelji, ki so preverjali znanje in spretnosti udeležencev. Tako

daroval doberdobski župnik Ambrož Kodelja, in z obredom odhoda, ko je Matej Hlede prebral svoje pismo odhoda, utemeljil svoje tri izbire, se poslovil od svojih sopotnikov v klanu in odkorakal novim izzivom naproti. Nedvomno je bil to vikend poln doživetij, ki bodo skavte navdihovala na njihovi nadaljnji skavtski in neslavski poti. September je bil za klanovce pester uvod v novo skavtsko sezono, ki se bo tako na Tržaškem kot na Goriškem začelo v mesecu oktobru. Naj bogata jesenska doživetja roverje in popotnice pospremiijo v še bogatejšo skavtsko leto.

Lucija Tavčar

Z 9. strani

Znanstveni posvet ...

Takrat je nadomestila prvotno Marijino kultno podobo v obliki lesenega kipa. Patriarhovo radodarno dejanje pomeni tudi prizadevanje tedanje katoliške Cerkve v boju proti protestantizmu, ki je bilo na Goriškem močno prisotno, spomnimo se samo Trubarjevih vehementnih napadov na Sveto Goro in žaljenja Uršule Ferligoj, ki se ji je prikazala Mati Božja. Čeprav je svetogorska podoba ena najbolj znanih slik na Goriškem, ne vemo natančno, kdo jo je naslikal. V literaturi se kot možna avtorja omenjata Palma Starejši ali Francesco Rizzo da Santa-

croce. Zlati kroni je podarila kranjska rojakinja Ana Katarina Schell pl. Schellenburg. Letošnjo obletnico so patri na Sveti Gori proslavili 17. junija s slavnostnim koncertom in 25. junija s slovesno sv. mašo. Na točno obletnico dogodka, 6. ju-

nija, pa so v goriški bogoslovni knjižnici pripravili predavanje. Znanstveni posvet na Sveti Gori je bil še ena poglobitev več v bogatem goriškem zgodovino-pisju. Predvsem pa je prav, da je do njega prišlo zaradi pomena božjepotnega središča vseh nas, ki smo na Svetogorsko Mater Božjo navezani, pa naj smo Slovenci, Furlani ali Italijani. Upajmo, da bodo referati izšli tudi v knjižni obliki!

Foto JMP

cerkvene imovine: prodana so bila tri manjša posestva in nekaj zemljišč. Temeljni kamen je bil postavljen avgusta 1955, prvo mašo so darovali na praznik Kristusa Kralja leta 1956. Notranja oprema je bila tedaj skromna, delo domačinov. Tri klopi, ki se uporabljajo še danes, so prišle iz porušene prevalske cerkve. Leta 1960 je g. Martinčič poskrbel za nove zvonove.

V teh desetletjih so na Jazbinah zmeraj kaj dodajali, opremljali in popravljali, se še živo spominja g. Klanjšček. V cerkvi so postavili oltar, ambon, razsvetljavo, kurjavo. Delali so sproti, ko so ljudje velikodušno darovali. Leta 1993 je akademski slikar Lojze Čemažar za cerkev pripravil veliko oltarno fresko, posvečeno Mariji Pomočnici (oz. čudežu v